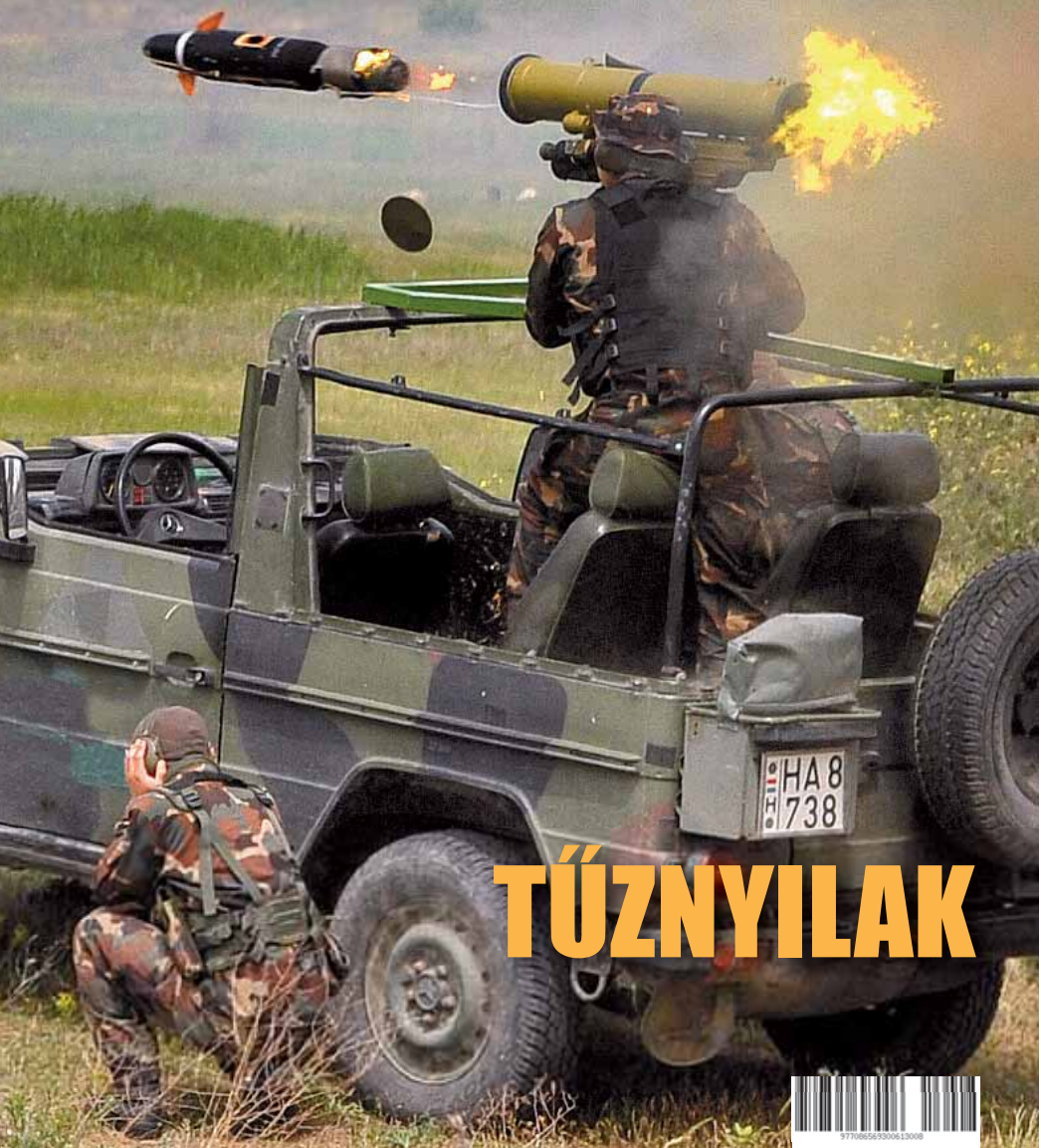

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2013. augusztus XXIV. évf. 8. szám – 390 Ft

TŰZNYILAK

977086569300613008

A nyolc katonai parcella felett
1993-tól ismét a honvédség rendelkezik.

Fotó: Rácz Tünde

Kőbe vésve, bronzba öntve

KÉSEI ELISMERÉS

Több mint tízezer, a második világháborúban hősi halált magyar katonának adományoztak posztumusz kitüntetés, közülük 874-en a Magyar Érdemrend valamelyik fokozatában részesültek. E körbe tartozik vitéz Ginzkey Oszkár vezérőrnagy (1890. augusztus 11. – 1944. március 6.), a második világháború legmagasabb rendfokozatú magyar posztumusz kitüntetettje is, aki ma Budapesten, a Farkasréti temetőben alussza örök álmát. Nyughelyét – további tíz katonasírral egyetemben – tavaly a hősök napjára felújították.

Tóth Vilmos történész a Farkasréti temető történetét fel dolgozó, a Budapesti Negyed hasábjain megjelent munkájában kiemeli: a sírkert délkeleti sarkában, 1903-ban nyílt meg a Farkasréti katonai temető, melynek felügyeletét a főváros (a tulajdonjog megtartása mellett) átengedte a városparancsnokságnak. A nyolc parcellából álló Farkasréti katonai temetőt ma már „volt katonatemetőként” emlegetik, egységes képet az 1960-as évek óta nem nyújt, de eredeti jellegét máig megőrizte, s 1993 óta újra a honvédség rendelkezik felette. Korábban azonban – írja a történész – sokáig a köztemető részeként működött, így számos régi katonasírt felszámoltak.

Ginzkey Oszkár 1909-ben zászlósi rendfokozattal kezdte meg hivatásos katonai pályafutását a császári és királyi 68. gyalogezredben. Az első világháború egésze alatt e csapattest kötelékében szolgált, a harcok végén már őrnagyként. A két világháború között számos beosztásban megfordult, fokozatosan haladt előre a ranglétrán. 1942. szeptember 30-án nevezték ki vezérőrnaggyá, november 15-étől lett a doni harctéren tevékenykedő 6. könnyűhadosztály parancsnoka, 1943. augusztus 10-én pedig a 6. gyaloghadosztály élére került. 1944 tavaszán „háborúban szerzett betegségből kifolyólag” hunyt el. Veszteségi katonja szerint tüdőrák végzett vele, de hősi halottként kezelték, mint mindenki más, aki a hadművelési területen szerzett sebesülésbe vagy betegségbe halt bele; ezeket a katonákat egyébként a „harctéri fáradalmak következtében meghalt” kifejezéssel illették. Ginzkey vezérőrnagynak a Magyar Érdemrend középkeresztje hadiszalagon, kardokkal kitüntetés adományozták halála után.

Mint ahogy azt Maruzs Roland a Zrínyi Kiadó gondozásában megjelent Középkereszt, tisztikereszt, lovagkereszt című kötetében megjegyzi, az Osztrák–Magyar Monarchia 1918 végi felbomlásával egy nagy múltra visszatekintő, összetett kitüntetési rendszer is megszűnt. Magyarországon természetesen felmerült az igény a szuverén magyar államiságot kifejezésre juttató új, kitüntetési rendszer megalkotására. Ennek szellemében született meg 1922. június 14-én a Horthy-kori Magyarország egyik legmeghatározóbb és legtekintélyesebb, polgári és katonai érdemekért egyaránt adományozható kitüntetése, a hatfokozatú Magyar Érdemkereszt, melynek elnevezése – az alapszabályok módosítása után – 1935. december 23-án Magyar Érdemrendre változott.

A Magyar Érdemrend középkeresztje
hadiszalagon, kardokkal

„A Magyar Érdemrend a középpont felé összefutó szárú, fehérzománcos kereszt. Ennek közepén a köralakú éremfelületen a babékoszorú övezte piroszománc mezőben hármashalmon pihenő nyitott koronából arany apostoli kettőskereszt nőtt ki” – olvashatjuk az alapszabályban szereplő leírást. A kereszt hátoldalára SI DEUS PRO NOBIS QUIS CONTRA NOS (Ha Isten velünk, ki ellenünk?) felirat és az alapítás évszáma (1922) került.

A második világháború árnyékában elodázhatatlanná vált, hogy a Magyar Érdemrend hadikitüntetéséiként is adományozhatóvá váljon, ezért 1939 tavaszán az alapszabályt újformában módosították – írja Maruzs Roland. A rendjelet ekkortól „hadiszalagon”, illetve – a nem szalagon függő fokozatok, úgymint a nagykereszt és a középkereszt csillagai, valamint a tisztikereszt esetében – „hadidíszítménnyel” (a kereszt alsó szára körüli babérréggel) is el lehetett nyerni. Az alapszabályok értelmében háború idején „az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartással véghezvitt harcselekményekért vagy eredményes vezetőségért” a Magyar Érdemrend hadiszalagos vagy hadidíszítményes változatához „kardok” is adományozhatók voltak. A kitüntetés különböző fokozatait ugyanakkor kizárólag a tisztí állomány tagjai kaphatták.

Feith László

48
 AZ MH 25/88. KÖNNYŰ
 VEGYES ZÁSZLÓALJ
 JOGELŐDJE 1993 ŐSZÉN
 KEZDTE MEG MŰKÖDÉSÉT.
 MAGAZINUNK AZ ALAKULAT
 KÉT ÉVTIZEDE ÍRÓDÓ, SOK
 TEKINTETBEN PÁRATLAN
 TÖRTÉNETÉBŐL MOST AZ
 UTÓBBI NÉGY ESZTENDŐ
 FONTOSABB ESEMÉNYEIT
 IDÉZI FEL.

18 Bár a Corvinus Egyetem közgazgatás-tudományi karán végzett, mégis a katonai pályát választotta Vas Nikolettta.

26 Lengyelországi helyszínen, orosz és francia eszközökkel, magyar célananyagra lönek e hónapban a győri légvédelmisek.

38 A páncélat elleni küzdelmet új dimenzióba helyezte az irányított páncéltörő rakétarendszerek megjelenése.

**A MAGYAR HONVÉD
 MAGAZIN KÖVETKEZŐ
 SZÁMA
 2013. SZEPTEMBER 13-ÁN
 JELENIK MEG.**

60 Nem járt el fölöttük az idő: az ólomkatonák ma is rendíthetetlenül őrzik státusukat a játékbizdalomban.

Kései elismerés	3
TRADÍCIÓ	
Tisztavatás	6
Félidőben	9
NAGYVILÁG	
Radar	12
Missziós hírek	14
SEREGSZEMLE	
Logisztikából jeles	16
Őrmester asszony	18
Úszó Erőd	20
Júliusban történt	22
Meteorvadászok	26
Égi debütálás	28
Tábori posta	30
Mesterkurzus	35
HADITECHNIKA	
Tűznyilak	38
Zavarunk és védünk	41
HÁTORSZÁG	
Hajdúportya	44
Jól kifőzték	46
Értékmentők	48
Újrakezdések	52
Katonás vakáció	56
A szűz vár	58
Játék hadsereg	60
Az első magyar katonai pilóta életútja	62
Közérdekű	63

**A Honvédelmi
 Minisztérium magazinja
 XXIV. évfolyam 2013.
 8. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
 DR. BOZSONYI KÁROLY
 ügyvezető

Nyomtatás:
 A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
 A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
 E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN

Főszerkesztő-helyettes:

SZABÓ BÉLA

Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR, KRASZNAI-NEHREBÉCZY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Botítófotó: RácZ Tünde

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
 06-80-444-444

A hazáért mindhalálig!

TISZTAVATÁS

AUGUSZTUS 20-ÁN A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KARÁNAK SZÁZEGY TISZTJELÖLT VÉGZŐSE – KÖZÜTTÜK KILENC HÖLGY – TESZ ESKÜT A BUDAPESTI HŐSÖK TERÉN. NÉGY ESZTENDŐ TANULMÁNYAI ÉS KIKÉPZÉSEI UTÁN AZONBAN A SORS MÉG EGY KEMÉNY PRÓBA ELÉ ÁLLÍTOTTA ŐKET A SZÁMUKRA LEGNEHEZEBB IDŐSZAKBAN.

Ennek a kihívásnak is maradéktalanul megfeleltek – jegyzi meg elismerően Sári Szabolcs alezredes, az MH Ludovika Zászlóalj parancsnokhelyettese. (A közszerződés egyetem tisztjelöltjei a zászlóalj szervezeti keretein belül készülnek választott hivatásukra.) A vizsgaidőszak derekán ugyanis az év-

század árvize miatt a végzős ludovikások segítő kezeire is szükség volt. Így a szakdolgozatvédelem és államvizsgák között, váltásokban ők is a gátakon dolgoztak.

De visszatérve a tisztavatásra, a végzősök tanulmányinak utolsó etapja az úgynevezett száznapi ünnepséggel

kezdődik. Nem is olyan régen elevenítették fel azt a régi ludovikás hagyományt, hogy a leendő tisztek avatásuk előtt száz nappal ünneplik meg kiképzésük lezárását, s kezdenek el felkészülni vizsgáikra, valamint avatásukra. – Ma már ez az ünnepség is kinőtte eddigi szervezeti kereteit – mondja Sári alez-

A Ludovika Zászlóalj honvéd tisztjelöltjei a Margitszigeten segítettek az árvízi védekezést.

redes –, hiszen a társadalom felé való nyitás igénye miatt a „száznapi” napjainkban a Ludovika Fesztivál egyik eseménye lett.

Az ünnepi percek, napok követően azonban egy roppant feszes időszak várt a tisztjelöltekre. Július 5-éig volt lehetőségük szakdolgozataik megvédésére, valamint államvizsgáik letételére. (A védekeket és vizsgákat – mint fentebb már említettük –, árvízi védekezés közben abszolválták.) A sikeres vizsgákat követően végre eljött számukra is a megérdemelt szabadság ideje, amely augusztus 4-éig tartott. Ezt követően ismét „angyalbörbe” kellett bújniuk, s megkezdtek a felkészülést a tisztavatási ceremóniára. A kezdetekben a Ludovika Zászlóalj keretein belül, majd az MH vi-

A „száznapi ünnepség” a Ludovika Fesztivál kiemelkedő eseménye.

A jövő tüzérsíjzei a D-20-as ágyúfarack kezelését gyakorolják.

téz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár segítségével gyakorolták az alaki mozgásokat, az avatás koreográfiáját. Mindezekkel párhuzamosan folytak a (testre szabott) ruhák próbái, s egy sor adminisztrációs feladatot is várt a tisztje-

löltekre. Ezen „adminisztrációs” feladatok közül kiemelkedik az augusztus 15-én esedékes belső avatás, melynek során a tisztjelöltek „de jure” is tisztekké válnak; vagyis aláírják tiszti esküjüket. Tudva, hogy százegy tisztet avatnak

Sári Szabolcs
alezredes

idén, nem kerülhető meg a kérdés: mennyiből? – Százegyből – válaszol a parancsnokhelyettes, azonnal értve a kérdést. – Minden tisztjelöltünk megkapja a diplomáját és felavatjuk, ugyanis mindannyian megszerezték az előírt nyelvvizsga-fokozatot is.

Végeztül már csak egy kérdés maradt: Sári alezredes milyennek látja ezt az évfolyamot? – Csak ez év február elsejétől töltöm be ezt a beosztást, és kísérhetem figyelemmel a végzősök munkáját, de e pár hónap tapasztalatai után ki merem jelenteni: első tiszti beosztásra minden tőlünk telhető módon felkészítettük őket, és ők is mindent megtettek felkészülésük érdekében. Jó csapat.

Sommás ítélet, de ha azt vesszük, hogy olyan parancsnok szájából hangzott el, aki többek között az Amerikai Egyesült Államokban képezte tovább magát, számtalan hazai beosztása mellett egyéni beosztásban és kontingensparancsnokként is szolgált Afganisztánban, az avatandó tisztek büszkéik lehetnek e szűkszavú minősítésre.

A zászlóaljnál szívesen látott vendégek a régi ludovikások.

A hazáért mindhalálig!

TISZTAVATÁS

AUGUSZTUS 20-ÁN A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KARÁNAK SZÁZEGY TISZTJELÖLT VÉGZŐSE – KÖZÖTTÜK KILENC HÖLGY – TESZ ESKÜT A BUDAPESTI HŐSÖK TERÉN. NÉGY ESZTENDŐ TANULMÁNYAI ÉS KIKÉPZÉSEI UTÁN AZONBAN A SORS MÉG EGY KEMÉNY PRÓBA ELÉ ÁLLÍTOTTA ŐKET A SZÁMUKRA LEGNEHEZEBB IDŐSZAKBAN.

Ennek a kihívásnak is maradéktalanul megfeleltek – jegyzi meg elismerően Sári Szabolcs alezredes, az MH Ludovika Zászlóalj parancsnokhelyettese. (A közsolgálati egyetem tisztjelöltjei a zászlóalj szervezeti keretein belül készülnek választott hivatásukra.) A vizsgaidőszak derekán ugyanis az év-

század árvize miatt a végzős ludovikások segítő kezeire is szükség volt. Így a szakdolgozatvédek és államvizsgák között, váltásokban ők is a gátakon dolgoztak.

De visszatérve a tisztavatásra, a végzősök tanulmányinak utolsó etapja az úgynevezett száznapi ünnepséggel

kezdődik. Nem is olyan régen elevenítették fel azt a régi ludovikás hagyományt, hogy a leendő tisztek avatásuk előtt száz nappal ünneplik meg kiképzésük lezárását, s kezdenek el felkészülni vizsgáikra, valamint avatásukra. – Ma már ez az ünnepség is kinőtte eddigi szervezeti kereteit – mondja Sári alez-

A Ludovika Zászlóalj honvéd tisztjelöltjei a Margitszigeten segítettek az árvízi védekezést.

redes –, hiszen a társadalom felé való nyitás igénye miatt a „száznapos” napjainkban a Ludovika Fesztivál egyik eseménye lett.

Az ünnepi perceket, napokat követően azonban egy roppant feszes időszak várt a tisztjelöltre. Július 5-éig volt lehetőségük szakdolgozataik megvédésére, valamint államvizsgáik letételére. (A védekeket és vizsgákat – mint fentebb már említettük –, árvízi védekezés közben abszolválták.) A sikeres vizsgákat követően végre eljött számukra is a megérdemelt szabadság ideje, amely augusztus 4-éig tartott. Ezt követően ismét „angyalbörbe” kellett bújniuk, s megkezdtek a felkészülést a tisztavatási ceremóniára. A kezdetekben a Ludovika Zászlóalj keretein belül, majd az MH vi-

A „száznapos ünnepség” a Ludovika Fesztivál kiemelkedő eseménye.

A jövő tűzértisztei a D-20-as ágyútarack kezelését gyakorolják.

Sári Szabolcs alezredes

téz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár segítségével gyakorolták az alaki mozgásokat, az avatás koreográfiáját. Mindezekkel párhuzamosan folytak a (testre szabott) ruhák próbái, s egy sor adminisztrációs feladat is várt a tisztje-

lőltre. Ezen „adminisztrációs” feladatok közül kiemelkedik az augusztus 15-én esedékes belső avatás, melynek során a tisztjelöltek „de jure” is tisztekké válnak: vagyis aláírják tiszti esküjüket. Tudva, hogy százeget tisztet avatnak

idén, nem kerülhető meg a kérdés: mennyiből? – Százegeből – válaszol a parancsnokhelyettes, azonnal értve a kérdést. – Minden tisztjelöltünk megkapja a diplomáját és felavatjuk, ugyanis mindannyian megszerezték az előírt nyelvvizsga-fokozatot is.

Végezetül már csak egy kérdés maradt: Sári alezredes milyennek látja ezt az évfolyamot? – Csak ez év február elsejétől töltöm be ezt a beosztást, és kísérhetem figyelemmel a végzősök munkáját, de e pár hónap tapasztalatai után ki merem jelenteni: első tiszti beosztásukra minden tőlünk telhető módon felkészítettük őket, és ők is mindent megtettek felkészülésük érdekében. Jó csapat. Sommás ítélet, de ha azt vesszük, hogy olyan parancsnok szájából hangzott el, aki többek között az Amerikai Egyesült Államokban képezte tovább magát, számtalan hazai beosztás mellett egyéni beosztásban és kontingensparancsnokként is szolgált Afganisztánban, az avatandó tisztek büszkéik lehetnek e szükségzavú minősítésre.

A zászlóaljnál szívesen látott vendégek a régi ludovikások.

Múlt és jövő találkozása

Fürjes Balázs kormánybiztos és prof. dr. Patyi András rektor.

FÉLIDŐBEN

KÖZELEG AZ EGYKORON MÉLTÁN HÍRES LUDOVIKA AKADEMIA ÖRÖKÖSE, A LUDOVIKA CAMPUS JÖVŐ TAVASZI ÁTADÁSA BUDAPESTEN, A JÓZSEFVÁROSI ORCZY-KERTBEN. AZ ÉPÍTKEZÉS A TERVEK SZERINT HALAD; A SZINTE NAPRÓL NAPRA VÁLTOZÓ, KÍVÜL-BELÜL SZÉPÜLŐ ÉPÜLETET A SAJTÓ KÉPVISELŐI IS MEGCSODÁLHATTÁK EGY NEKIK SZERVEZETT BEJÁRÁS ALKALMÁVAL.

A java még hátravan, de jó alapokon áll az építkezés, és biztos vagyok benne, hogy 2014 tavaszára az épület teljes egészében újjászületik – fogalmazott Fürjes Balázs, a budapesti nagyberuházások kormánybiztosa, amikor újságíró kollégáimmal megtekintettük a magyar királyi honvéd Ludovika Akadémia egykori épületének felújítási munkálatait.

A téglákig visszabontott termek közötti, átvezető folyosón lépdelve egyszerű betekintést kaptunk a korabeli építkezés precizitásába és egyedülállóságába. Az épület leglátványosabban fejlődő pontjainál meg-megállva a kormánybiztos elmondta, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem új képzési központjának felépítéséről 2012-ben döntött a

kormány. Ezt követően érdekesebbnél érdekesebb tervek sorát nyújtották be a kiírt pályázatokra. A különböző épületrészekre és az azokat körülölelő parkra konkretizálódott tervek elbírálását követően a győztes projektek végül eljutottak a megvalósítás szakaszába, s ennek immár látványos és kézzel fogható eredményeivel találkozhattunk a bejárás során.

A cél azon arany középut megtalálása volt, amelyben egyenlő helyet kap a történelmi hagyományok átörökítése és a modern építészeti arculat. A hős elő-

dökre emlékeztető, ma is patinás épület tekintélyt parancsoló és lenyűgöző.

– Nem tudok az épületben meghatottság nélkül végigmenni, akkor sem tudtam, amikor még el sem kezdődött a felújítás. Most, hogy már láthatjuk, milyen alaposan, szinte tégláról téglára végzik munkájukat a restaurátorok és az építőmunkások, ez az érzés még inkább magával ragad. A birtokba vétel nemcsak fizikai, hanem szellemi birtokba vétel is lesz. Szeretnénk az intézmény hagyományait feleleveníteni azzal is, hogy az épületben helyet kap majd egy Ludovika-múzeum – mondta prof. dr. Patyi András, az egyetem rektora.

A magyar tisztképzés egykori fellegvárának története 1808-ban kezdődött, ekkor döntött az Országgyűlés a Ludovika Akadémia felállításáról. A cél magasan képzett, megbízható és hazaszerető tisztkar felnevelése volt. Ám az intézmény évtizedeken át csak terv maradt, végül 1867-ben, a kiegyezés után kezdődhetett meg az építkezés, majd ké-

sőbb az oktatás. Nevéhez méltó felsőfokú tanítéretté csak 1897-ben, az egész honvéd tisztképzést új alapokra helyező, az addigi tanfolyami jellegű képzést megszüntető XXIII. törvénycikk szentesítése után válhatott. A növekvő létszámú magyar haderő is igényelte már a jól felkészült és felelősségteljes magyar tisztek képzését. A Ludovikán nevelkedtek az első és a második világháború nagy harcainak hős katonái vezetői, kiknek nevét ma is legenda övezi. Az 1945 utáni idők „nem kívánatos” intézményét minden eszközzel ki akarták törölni az emberi emlékezetből. A Ludovika Zászlóalj felállítására és a Ludovika Campus felújításának elhatározása az egykoron sokat jelentő fogalom, a Ludovika feléledését kívánta szolgáltni.

A Pollack Mihály tervezte épület a rendszerváltás idejére már csak nyomokban emlékeztetett hajdani dicsőségére. Volt, hogy egykori termeit istállóként használták, több ajtót befalaztak, máshol falat bontva új átjárókat nyitottak

az évtizedek során. Az ekkor készült tervrajzok és fotók így korántsem lehetnek mérvadók. A változtatások szükség szerű következményeként a restaurálónak számos falrészlet meg kell erősíteniük, hogy bírják a felettük lévő emelet és a tető okozta terhelést. A hosszú évek gondozatlanságának ékes példaként a Ludovika híres, díszes kápolnáját még évekkel ezelőtt is filmforgatásra használták, amihez átfestették. A műemlékvédelmi rekonstrukció rendkívül fontos és hosszú folyamat, hiszen több évtizednyi természetes és mesterséges pusztítást kell helyre hozni úgy, hogy az épület elrendezése, felszereltsége a jövő köztisztviselőinek oktatását szolgálhassa majd.

A felújítás közben már eddig is több gyönyörű épület- és díszrészlet bukkant elő váratlanul: a munkálatok igazán izgalmas, emlékeztető pillanatai ezek. Megtudtuk azt is, hogy az Orczy-kert szintén megújul. A kert szélére épült ipari kiszolgáló épületeket lebontják, a Magyar Természettudományi Múzeum egyes raktárrészei is épü-

leten belülré kerülnek. Mindezek mellett a múzeum kiállítói területe zavar-talanul üzemelhet az épülő campus szomszédságában. A mindenki számára szabadon látogatható közparkban sportközpont épül. Fürjes Balázs kormánybiztos úgy fogalmazott: a beruházással nyer Józsefváros és nyernek a fővárosiak is. A közparkot napközben bárki látogathatja, megújul az egykori lovarda, új tornacsarnok épül, amelyben tan- és úszómedence is lesz. E medencék szerepet kapnak a kör-

nyékbeli óvodák, iskolák úszásoktatásában, és mint hallottuk, az uszoda mellett helyet kap egy 1200 férőhelyes, lelátóval ellátott sportcsarnok is.

A megnyitást követően költözhetnek be a leendő lakók, vagyis a most még Budapest különböző helyszínein lévő rendészettudományi, illetve közigazgatás-tudományi karok hallgatói. Vendéglátóink hangot adtak reményüknek is, miszerint a leendő rendőrtiszt-hallgatók mindennapos jelenlétének köszönhetően ugrásszerűen javulni fog a közbiztonság ebben a városrészben.

A múlt és jövő találkozásának jegyében épülő projekt költségvetését hazai és uniós források fedezik. A 2012–2014 közötti időszak munkálatait alapvetően állami támogatásból finanszírozzák, míg a 2014–2020 közötti hat év feladatait, vagyis az újjáépítés 80 százalékát uniós források biztosítják.

A közszolgálati képzés, ezen belül is a rendőr- és a honvédtisztek, valamint a köztisztviselők képzésének infrastruktúrájában hosszú esztendőök óta nem volt jelentős fejlesztés. A rendőrtisztképző, valamint a civil közigazgatás-tudományi kar leendő oktatói épületein már harminc éve nem végeztek felújítást – az építkezés ezt az adósságot is törleszteni kívánja.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem várhatóan 2014 tavaszán veheti át az elkészült campust, sportközpontot és közparkot. 2015-ben már az oktatás is egyesített helyszínen és körülmények között kezdődhet meg. Így születik újjá a méltán híres Ludovika, és egykori tisztai növendékeinek életét, mindennapjait jellemző szellemisége. Immáron nem csak a jövő honvédtisztjeit, de rendőrtisztjeit is köztisztviselőit is eltöltheti majd a „ludovikák” érzés...

IRAKBAN AZ UTOLSÓ SWIFTSHIP

Az amerikai haditengerészet átadta Iraknak az utolsó Swiftship-osztályú felfegyverzett járőrhajót; a 35 méter hosszú úszóegység a P-312 elnevezést kapta. Bagdad még 2009-ben, 181 millió dollárért rendelte meg a 12 hajót, melyek közül az elsőt, a P-301-es jelűt, 2010 szeptemberében vették át. Az MTU 16V2000 dízelhajtóművekkel, tengeri üzemanyag-utántöltési képességgel rendelkező, 30 csomós maximális sebességgel haladó járőrhajók hegesztett alumíniumötvözetből készültek, a hajótestet hét válaszfalal nyolc vízmentes rekeszre osztották. A 25 fős legénységű hajók fő fegyverzete egy 30 milliméter űrméretű géppágyú, ezt egy 12,7 milliméteres és két 7,62 milliméteres géppuska egészíti ki. (defenseindustrydaily.com)

KÉSIK AZ INDIAI LOPAKODÓ

Komoly problémák merültek fel az indiai–orosz fejlesztésű vadászbombázó repülőgép fejlesztésénél. Már véglegesíteni kellett volna az orosz PAK-FA, ötödik generációs repülőgépre épített, együttes indiai FGFA terveit, ám a hírek szerint most az orosz fél jelezte: a fejlesztés költségei alaposan megnöttek és az indiai gépekbe kerülő rendszerek integrációja is hosszabb időt vesz majd igénybe. Így nem valószínű, hogy 2014-ben felhasználható a prototípus, s 2022-ben sem kezdődhet meg a tervezett 208 gép rendszeresítése az indiai légierőben. (bharat-raksak.com)

HAZAIT VÁLASZTOTTAK

A német védelmi minisztérium bejelentette: 15 Eurocopter EC645 T2-es könnyű szállítóhelikoptert vásárol. A szállító és könnyű támadó feladatkörben alkalmazható forgószárnyasokat a német haderő különleges műveleti parancsnoksága (Kommando Spezialkräfte, KSK) kapja meg. A különleges műveleti követelményeknek megfelelően a gépek felszereltsége, fegyverzete és műszerezettsége az alapváltozatánál sokkal nagyobb teljesítményű lesz. A gépek leszállítása 2015-ben kezdődik meg és az utolsó helikoptert 2017 közepén veheti majd át a KSK. Az EC645 T2 amerikai igényeknek megfelelően továbbfejlesztett változatából közel 280-at használ az amerikai hadsereg, UH-72A Lakota elnevezéssel. (eads.com)

12 HAJÓVAL KEVESEBB

Az amerikai védelmi tárca bejelentette, hogy a 2014-es pénzügyi év során 12 hadihajót fog úgynevezett hosszú távú tárolásba helyezni. A hajók többsége, összesen hét egység, az 1970-es években tervezett Oliver Hazard Perry-osztályba tartozó fregatt, amelyek szakértők szerint könnyen értékesíthetők lennének a baráti államok körében. Ennek megfelelően a hajóegységeket megvásárlásra ajánlja majd fel a tárca. Az említettek mellett kivonják a hadrendből a USS DALLAS (SSN-700) Los Angeles-osztályú nukleáris meghajtású vadász-tengeralattjárót és az 1968-ban hadrendbe állt USS DENVER (LPD 9) partraszállást támogató hajót is. (navy.mil)

ÚJ SZERB ÖNJÁRÓ LÖVEG

A Belgrádban tartott Partner 2013 kiállításon mutatkozott be a szerb fejlesztésű SORA önjáró löveg sorozatgyártásra alkalmas példánya. Az automata töltőrendszerrel ellátott, 122 milliméteres löveget a SORA Katonai Technológiai Intézet fejlesztette ki. A rendszer két alapeleme a licenc alapján gyártott D-30J löveg és a FAP 2026 BS/AV 6x6-os meghajtású terepjáró teherautó. A prototípust még 2009-ben elkészítették, de a most bemutatott példányt már a 6-6 löszert és hajtótöltetet tartalmazó automata töltőrendszerrel is felszerelték. A SORA 90 másodperc alatt tűzkész állapotba hozható, működtetéséhez három fő szükséges. A löveg folyamatos tűzgorsága 3,5 lövés percenként. (bmpd.livejournal.com)

JÁRMŰVEK 20 MILLIÁRDÉRT

Afrika lehet a következő évtized legfontosabb piaca a katonai járműveket gyártók számára. Az elemzők szerint a különböző fegyveres csoportokkal harcban álló afrikai kormányok akár 20 milliárd dollárt is költhetnek haderejük modern, páncélozott, akna- és robbanásálló járművekkel történő felszerelésére. A várakozások szerint elsősorban a nyugat-afrikai terület, a Száhel-Maghreb övezet, illetve Északkelet-Afrika országainak kormányai lehetnek érdekeltek a modernizációban. Kenya például nemrég jelentette be, hogy első lépésként 700 millió, majd a 2013/14-es pénzügyi évben további 800 millió dollárt költ a térség terepviszonyainak megfelelő, gumikerekes, terepjáró páncélozott szállítójárművekre. (defensenews.com)

A KABULI RENDŐREI

Az MH Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingensből hárman a Nemzetközi Katonai Rendőrség (International Military Police – IMP) tagjaiként működnek közre a kabuli repülőtér szabályainak betartásában. Az IMP feladata például az éjszakai járőrözés, a baleseteknél történő helyszínelés, a repülőtéri csomag- és személyellenőrzés, illetve a kórházba érkező helyi lakosok ellenőrzése is. A katonai rendészek a tábor területén tartózkodó összes civillel és katonával szemben intézkedhetnek. A három magyar katona elmondta: könnyen beilleszkedtek a csapatba, jó kapcsolatot alakítottak ki az IMP-t alkotó másik két nemzet (francia, macedón) tagjaival. Napi 10–12 órát dolgoznak, hetente átlagosan 40 személyt részesítenek figyelmeztetésben, s mintegy 15 feljelentést tesznek.

Kép és szöveg: MH KNR ÓBK-2

KÖZÖS LÖVÉSZET

Az amerikaiakkal közös pisztoly- és gépkarabélylövészetet hajtottak végre az MH Nemzeti Támogató Elem hetedik váltásának katonái, valamint az afganisztáni Mazar-e Sharifban egyéni beosztásban szolgáló magyarok. A foglalkozás célja a fegyverek műveleti területen történő belövése és működképességének ellenőrzése, valamint a katonák lövészeti jártasságának növelése volt. A résztvevők az anatómiai célok leküzdése után kipróbálták a modernizált gépkarabélyokat, emellett lehetőségük nyílt arra is, hogy a páncélozott szélvédőüveg löálló képességét teszteljék.

*Kleinné Nagy Andrea százados
Fotó: Pintér Gábor százados*

PARANCSNOKVÁLTÁS

Ünnepélyes keretek között adta át a szarajevói NATO-parancsnokság parancsnoki beosztását Walter T. Lord dandártábornok Merle D. Hart dandártábornoknak a Butmir táborban. A távozó parancsnok köszönetet mondott az EUFOR-parancsnokság parancsnokának, Dieter Heidecker vezérőrnagynak és törzsfőnökének, Szpisják József dandártábornoknak is a magas szintű együttműködésért. Az átadás-átvételt megelőzően Lord dandártábornok az amerikai nagykövét rezidenciáján, ünnepélyes keretek között vehette át Pandur Józseftől, Magyarország bosznia-hercegovinai nagykövétől a Hende Csaba honvédelmi miniszter által adományozott Szövetségért Erdemérmét.

Honvedelem.hu; fotó: euforbih.org

SZENTESIEK SZARAJEVÓBAN

Július elején megérkezett az MH EUFOR Kontingens 13. váltása Szarajevóba. Az alapvetően a szentesi 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred állományára épülő lövészsorozat az osztrákok feladatrendszerét veszi át a többnemzeti zászlóalj kötelékében. A hivatalos átadás-átvételi ünnepségen jelen volt Szpiszák József dandártábornok, az EUFOR törzsfőnöke, magyar nemzeti rangidős is, aki beszédében megköszönte a távozó váltás munkáját, kiemelve az áprilisi Quick Response 2013 elnevezésű többnemzeti gyakorlatban vállalt szerepüket. A nemzeti rangidős a szolgálatukat most megkezdő állomány tagjaitól azt kérte, hogy az eddigi váltásokhoz hasonlóan, magas színvonalon végezzék tevékenységüket.

Markovics Milán Mór főhadnagy

Az Európai Unió kongói tanácsadó missziójának (EUSEC) egyik magyar tagja, a tatai lövészdandár tüzérsztyályától érkezeti Lökösházi Béla őrnagy tartott harcszolgálati felkészítést a 10. katonai körzet közvetlen tüzérsztyályából kiválasztott tizenkét katonának, akik 2013 januárja óta minden héten, négy oktatási óra keretében sajátítják el a lövéstan, a harcászati és a harcszolgálat szakmai alapjait. Az elképzelések szerint a megszerzett ismeretek birtokában e csoport tagjai képezhetik ki majd az osztály állományát, amely utoljára 2006-ban hajtott végre lövészetet. Mobutu Sese Seko diktátor 1997-es bukása után teljes egészében megszűnt a tisztképzés az egykor Zairének nevezett Kongói Demokratikus Köztársaságban, és az EUSEC is csak néhány éve kezdte el újjáépíteni a katonai iskolákat.

Kép és szöveg: Král Attila ezredes

KONGÓI TÜZÉREK - MAGYAR KIKÉPZŐ

MAGYAR ÚSZÓSIKEREK

A közelmúltban rendezték meg a KFOR első úszóversenyét, amelyen a koszovói misszió minden nemzete képviseltette magát. A több mint kétszáz résztvevő Prishtina egyik külső kerületében, a Gernia Parkban található szabadtéri uszodában mérhette össze tudását. A hatfős magyar csapat női tagjai remekeltek az egyéni számokban: egy arany-, két ezüst- és egy bronzérmert szereztek. Honfitársaink emellett két váltóversenyben is érdekeltek voltak, ezeken egy-egy arany- és ezüstérmert gyűjtöttek be. A viadal legjobb női versenyzőjének Kerekes Dorottya százados választották meg.

MH KFOR Kontingens

NATO-szintű gyakorlat Szlovákiában

A NATO TÖRTÉNETÉNEK LEGNAGYOBB SZABÁSÚ LOGISZTIKAI HADGYAKORLATA ZAJLOTT LE A KÖZELMÚLTBAN A SZLOVÁKIAI LEŠT GYAKORLÓTERÉN. A CAPABLE LOGISTICIAN 2013-ON AZ MH ÖSSZHADERŐNEMI PARANCSNOKSÁG ÉS ALÁRENDELTE SZERVEZETI HUSZONEGY KÜLÖNFÉLE TECHNIKAI ESZKÖZZEL ÉS 43 FŐVEL KÉPVISELTETTÉK MAGUKAT.

A prágai székhelyű Többnemzeti Logisztikai Együttműködési Központ (MLCC) által szervezett szlovákiai gyakorlat fő célja az volt, hogy felmérjék a logisztikai rendszerek csereszabotosságát és átjárhatóságát, valamint az érvényben lévő NATO-szabályozók alkalmazhatóságát. A gyakorlat méreteire jellemző, hogy a harmincnyolc résztvevő és megfigyelő nemzet, az éringett több mint tíz NATO-parancsnokság és -ügynökség közel 1700 főt és mintegy hatszáz technikai eszközt telepített a szlovákiai helyszínre.

Antal Mihály alezredes, az MH ÖHP üzemtartási és ellátási főnökség kiemelt főtisztje, főnökhelyettese, a gyakorlat rangidős tisztje elmondta: a szakemberek az összhaderőnemi logisztikai támogató csoport (JLSG) irányításával tizennégy különböző területet teszteltek az MLCC által meghatározott célok szerint.

Ismeretes, a NATO tavalyi, chicagói csúcserkeztetének egyik kiemelt témája volt a Smart Defence („okos védelem”) többnemzeti együttműködésen alapuló programjainak meghatározása, közöttük azon céloké, amelyek elérésével elkerülhetők az átfedések az egyes nemzetek szabad logisztikai kapacitásai között. Az „okos védelem” a logisztika szakterületén azt is jelenti, hogy a plusz erőforrásokkal, kapacitásokkal rendel-

kező országok kihatás nélkül teljesítőképességüket felajánlják más nemzet katonáinak ellátása, eszközeinek üzemeltetése érdekében. A felajánló nemzet a szakosodás révén egyre magasabb szintű ellátást tud megvalósítani, miközben az igénybevevő nemzet az ily módon felszabaduló anyagi és emberi erőforrásait más területre fordíthatja – világította meg a gyakorlat egyik fontos összetevőjét az alezredes.

A gyakorlatra kitelepült és mindvégig üzemelt az MH Anyagellátó Raktárbázis tábori üzemanyagraktára is, amely egy magyar, 150 köbméteres gázolajmodulból, illetve egy német, 152 köbméteres, adalékoltalan kerozin tárolására

és töltésére alkalmas modulból áll. Érdekesség, hogy a katasztrófák, természeti csapások felszámolásának logisztikai támogatásában is bevethető tábori üzemanyagraktárt, mint a Magyar Honvédség új képességét, első alkalommal telepítették az ország határain kívül. A magyar és a német logisztikus katonák ugyanazokat az eljárásokat, technikai eszközöket használják, így a nemzeti modulok kombináltan telepíthetők – tette hozzá Antal alezredes.

A szlovákiai gyakorlat során egy, magyar üzemanyagotöltő gépjárműből és francia kiadópisztolyokkal ellátott elosztó vezetékkel áll, többnemzeti taktikai feltöltő pontot is beüzemelték. Valós igények miatt vált szükségessé ez a programban nem szereplő művelet, amelyet a helyszínen rendelkezésre álló erők és eszközök felhasználásával, valójában sikeres interoperabilitási teszt-ként hajtottunk végre – jegyezte meg az alezredes.

A 60x40 kilométeres gyakorlatúterén a résztvevők közlekedésének koordinációját mindvégig egy többnemzeti, 14 ország 51 katonájából álló alegység látta el,

A NATO eddigi legnagyobb logisztikai gyakorlatának látogatói napját megtekintette Ivan Gašparovic, Szlovákia köztársasági elnöke, valamint Martin Glváč szlovák és Vlastimil Píček cseh védelmi miniszter. Magyarországot és a Magyar Honvédséget dr. Benkő Tibor vezérezeres, a Honvéd Vezérkar főnöke és Baráth István dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság logisztikai erők főnöke (parancsnokhelyettes) képviselte.

magyar parancsnokság alatt, Tihanyi András százados, az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred közlekedéskoordináló százada parancsnokának vezetésével. A kitepülés fázisában a legfontosabb feladat volt a vasúton beérkező technikai eszközök különböző pályaudvarokon való kirakodása, a célállomásokra történő menet megszervezése és biztosítása, valamint a közúton érkező menetoszlopok foga-

dása és állomásoztatása.

Később, a végrehajtási időszakban a magyar parancsnokság által kijelölt részlegek napi tizenkét órában ellenőrző-áterezítő pontokat üzemeltettek a gyakorlótéren kijelölt minden fő ellátási útvonal kereszteződésében, illetve konvojbiztosítási feladatokat láttak el. A mozgáskoordináció tulajdonképpen a hadszíntérre való bejutástól a kivonásig szabályozza a gyakorlótéren történő mozgást. A nemzetek részletes települési tervben adják meg, hogy mikor, milyen eszközökkel érkeznek a hadszíntérre, majd a koordináló csoport a műveleti terület határáról irányítja a mozgásokat – adott rövid ismertetőt a teendőkről Antal Mihály alezredes.

A gyakorlaton tevékenykedett egy többnemzeti anyagszállító-szakasz is. Vezetőjétől, Kovács Péter mérnök századostól, a kaposvári alakulat szállító-zászlóalj-törzs beosztott tisztjétől azt is megtudtuk: a Capable Logistician 2013 számukra egy 300 kilométeres oszlopmenettel kezdődött. Ezt követően, a VIP-nap dinamikus bemutatóján egy magyar vezetésű konvojban három technikai eszközzel, öt fővel válságkezelő művelet szállítási feladatát hajtották végre. A gépkocsivezetők és a darukezelők az anyagkezelést, a rakodást és az egységes rakományképzést tesztelték. Megvizsgálták például azt is, hogy magyar villástargoncával miként lehet felemelni más nemzetek raklapjait. A tesztek eredményei megjelennek a NATO-szabványok (STANAG) között, hogy akár éles helyzetben is pontos és egységes eligazítást adjanak a teendőkről, lehetőségekről.

„Rambó egy gagyi”

ŐRMESTER ASSZONY

NŐ ÉS KATONA EGYSZERRE, EZÉRT MÁSKÉNT ÉLI MEG AZ EGYENRUHÁS ÉLETET, MINT FÉRFI BAJTÁRSAI. BÁRA CORVINUS EGYETEM KÖZIGAZGATÁSTUDOMÁNYI KARÁNAK IGAZGATÁSSZERVEZŐI SZAKÁN VÉGZETT, MA MÁR AZ MH ALTISZTI AKADÉMIA KIKÉPZŐ ALTISZTJE. VAS NIKOLETTA ŐRMESTERREL A SZŰKEBB KÖRNYEZETÉT IS MEGLEPŐ PÁLYAMÓDOSÍTÁSÁRÓL BESZÉLGETTÜNK.

Hogyan kerültél kapcsolatba az „egyenruhával”, a katonai hivatással?

– Az egyetem befejezése után rájöttem, hogy egy sokkal gyakorlatiasabb szakmát szeretnék űzni. Akkori párom révén – aki kiképzőtisztként szolgált – megismertem a katonai életpályamodellt, és számomra is egyre vonzóbbá vált ez a „szakma”. Mire végeztem, már kialakult az igazi személyiségem, és tudtam, hogy mit szeretnék csinálni. 2011-ben szerződéses őrmesterként kerültem a Magyar Honvédség Altiszti Akadémiájának jöveendő szervezéséhez, és egy, a nem katonai oktatási intézményben végzetek részére tartott tanfolyamrendszerű felkészítést követően, már kiképzőként kellett helytállnom.

– A barátok, a családod hogyan fogadták a döntésedet?

– Egyáltalán nem voltam „fűös” kislány, ezért a családom és a barátaim igazán meghökkenek a pályamódosításommon. Féltettek attól, ami rám várt. Aggódtak azért, hogy nőként meg tudok-e birkózni a katonákkal szemben támasztott elvárásoknak. Nagyon kevesen ismerik a katonai pályát, s nem tudják, hogy mit csinál például egy katona, hisz béke van. Miután elmeséltem, miként zajlik egy kiképzés, milyen foglalkozásokat tartok, miket tanítok, meglepődtek, s ma már büszkék rám.

–Az előzetes elképzeléseid miként találkoztak a valósággal?

– A kiképző munkája elég összetett és sokrétű. Először szokatlan volt, hogy sokat tartózkodunk terepen az időjárás

viszontagságainak kitéve – hóban, fagyban, esőben vagy akár 40 Celsius-fokos melegben. Viszont kiemelném, hogy pont ebben láttam meg a pozitívumot is! Emberekkel foglalkozom, és ez nem unalmas. Pörögnek az események, gyorsan telik az idő, és ki tudom élni a bennem élő pedagógiai vágyat is. Ez az én világom.

– Mi okozta a legnagyobb nehézséget?

– A fizikai felkészülés. Soha nem voltam sportos alkat. Hozzá kellett szoknom, hogy ugyanúgy, ha nem jobban kell bírom, mint a többiek. Sokat edzettem, azóta sokkal sportosabb lettem. Már egy másik életvitel szerint igyekszem a folyamatos edzési szintet tartani.

– Nem ért megkülönböztetés, hátrány amiatt, hogy nő vagy?

– Női mivoltomnak soha nem tapasztaltam az előnyét vagy a hátrányát. Ugyanazok az elvárások és feladatok vonatkoznak rám, mint bármelyik katonára. Ki kell hozni magunkból a lehető legtöbbet, és akkor nem marad el az elismerés. Itt nem férfiak és nők vannak, hanem katonák. A kiképzendők – jó értelemben véve – nem veszik figyelembe, hogy nő vagyok, számukra én a kiképzőjük vagyok. Bár az még ma is furcsa, hogy „örmeister asszonyoknak” hívnak.

– A férfival vagy a nővel a nehezebb?

– A férfival sokkal könnyebb. Ahol több a nő, ott konfliktus van. Örülök, hogy férfival dolgozhatok, ez is tart a pályán. A közvetlen munkatársaimmal nagyon jó a kapcsolat, elfogadnak, számítanak rám, és én is számíthatok rájuk. Sikertől mindenki velük megtalálom a közös hangot.

– Hogy tudtad ilyen könnyen elfogadtatni magad? Kiképző altisztként miként tudtad kivívni a tiszteletet?

– A foglalkozásaimra mindig felkészülök, szigorú, ugyanakkor következetes vagyok, és igyekszem mindenben példamutató lenni. Ezt ők is értékelik,

egy ilyen közösségben ez fontos. De erről talán ők mesélhetnének.

– Munkád melyik részét szereted a legjobban?

– Az elméleti kiképzés során katonai alapismereteket oktatok. A terepfoglalkozásokat azonban jobban szeretem, mert azokon sokkal több lehetőségem nyílik arra, hogy a civil életből, az iskola után bevonulhatnak megtanítsam a „szakmát”, amelynek alapja a fegyelem. Sokuknak eleinte még az is nehézséget okoz, hogy csendben maradjanak, ha hozzájuk beszéltek. Pedig hozzá kell szokniuk, hogy ez a minimum.

– Úgy tudom, hogy amerikai tengerészgyalogsági továbbképzésen is részt vettél.

– A NATO IMET (nemzetközi katonai oktatás és képzés) pályázati programjának keretében egy kéthétnapos előmeneteli tanfolyam hallgatója voltam az észak-karolinai Jacksonville-ben. Elvárás volt a magas szintű nyelvtudás és a megfelelő fizikai állapot. Ketten képviseltük Magyarországot, és volt, aki meg is jegyezte: én vagyok az első külföldi katonán, akivel találkozott. Bár elég „rambósan” hangzik, hogy a tengerészgyalogságnál voltam továbbképzésen, de ez inkább elméleti oktatásból állt, mintsem gyakorlati foglalko-

zásokból. A képzés tematikája kiterjedt a személyügyi ügyintézésre, a harcászatra, az étkezési tanácsadásra, és még számos más területre is.

– Ezek szerint a tanárt is tanítják?

– Természetesen. Fontos a folyamatos önképzés. Elvégeztem az Attack the Network (hálózatellenes műveletek) C-IED- (improvizált robbanóeszközök) tanfolyamot Szentendrén, amelyet külföldi kiképzők tartottak angol nyelven, továbbá a törzsörmeisteri előmeneteli tanfolyamon is sikeresen vizsgáztam.

– Hogyan telnek a hétköznapok?

– Szeretek olvasni. Egy könyvből sokkal több minden kiderül, mint mondjuk egy filmből. Nem vagyok akciófilm-rájongó. Rambó például gagyi, mert látom, mennyire elrugaszkodott a valóságtól. Tévét nem is igazán nézek, szívesebben vagyok kint a szabadban. Itt Szentendrén a Duna-korzó nagyon szép. A sport pedig igazán feltölt, szabadidőmben szeretek futni, ez testileg és szellemileg is kikapcsol. Színházba is szeretek járni, de a legjobb: otthon főzni a párommal.

– És a jövő?

– Távlatos terveim közt szerepel a külszolgálat. A munkám része, és fontosnak tartom a fejlődésem szempontjából, hogy éles helyzetekben is képes legyek helyt állni. Azt is szeretném látni, hogy az általam kiképzettek miként állják meg helyüket a hadműveleti területen. De kemény felkészülés és többéves tapasztalat, gyakorlat szükséges ahhoz, hogy valaki kijuthasson egy műveleti területre. Én pedig csak két és fél éve vagyok a seregben.

Küldetés teljesítve!

ÚSZÓ ERŐD

A JELENLEGI FIZIKAI KÖVETELMÉNYEK MELLETT EGY KATONÁNAK NEM JELENTHET PROBLÉMÁT A BALATON-ÁTÚSZÁS. 5,2 KILOMÉTER, KELLEMES, BÁR HULLÁMZÓ VÍZ ÉS HÁTSZÉL: ILYEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT KÉTSZÁZHETVENHETEN BIZONYÍTOTTÁK, VALÓBAN NEM AZ.

Honvédelmi Kötelék feliratú, egy-séges fehér pólóban melegítenek kilencen Révfülpön, a honvédségi Úszó Erőd számára elkülönített regisztrációs helyszín közelében. A legtöbben nem tudják, hogy ők az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 24. Bornemissa Gergely Felderítő-zászlóaljának harci búvárai, így csak a fűvön beverő búvárszemüvegekből és egyéb felszerelési tárgyakkól következtethetnek: itt valami nem mindennapi készül. Noha a búvárok köteléke immár harmadik alkalommal teljesíti a távot, az alapos bemelegítés feltétlenül indokolt. Mindjárt le is írjuk, miért.

Bemelegítés közben jó a hangulat, pedig a katonák igen korán indultak el az ország keleti feléből a Balatonhoz. Megy a zrika: állítólag Miklós Bence zászlós, búvárközpontnagyról nemrégben színházi felkérésért kapott és A hatyúk tavában kellene szerepelnie – feltéve, ha szabályo-

san végre tudja hajtani a mérlegállást. (Nem sok kell hozzá, amúgy.) Persze, a bemelegítés minden egyes feladat előtt kötelező, de hamarosan – cirkuszi fordulattal élve – igazi attrakció követke-

zik, olyan, amilyen még nem volt. Az alakulatnál szolgáló egyik kolléga 13 éves kislának minden vágya az, hogy egyszer harci búvárokkal ússzon. A civilek által csak békaembereknek nevezett bú-

Amúgy ezt szervezni sem lehetne jobban: a százados épp arról beszél, hogy egy zenésziük is átúsztta a Balatont, amikor érkezik a kérdés: na és mikor ér célba? A válasz csak pár másodpercet késik: épp itt jön, és valóban, katonás pontosság-gal üdvözlí a nézőket a zenekar hangja, akinek még maradt levegője kicsit játszani is. Miután mindenki sikeresen tel-

jesíti a távot, a honvédek eltűnnek a katonai sátoztáborban, amely – ki hitte volna – az Úszó Erőd nevet kapta... Ott ízletes bagulyás mellett tudják meg, hogy idén is a debreceni dandár delegálta a legtöbb katonát a Balaton-átúszásra, megelőzve az MH 86. Szolnok Helikopterbázist és az MH Pápa Bázisrepülőteret.

És mi újság a VIP-személlyel? Miklós Bence zászlós – miután átvette az Úszó Erőd parancsnokától az első helyezésért járó serleget – mosolyogva mondja, hogy a srác nagyon szépen úszott és bár kicsit lassabban haladtak a szokásosnál, minden a legnagyobb rendben.

Vajon jövőre mit fognak kitalálni?

várok pedig kaptak az alkalmon, és elhatározták, a kilencfős gyémántalakzat közepén VIP-személyként fogják kísérni az ifjoncot. Ez pedig, mint mondják, számukra remek gyakorlási lehetőség.

A regisztráció után gyors katonai orvosi vizsgálat, vérnyomásmérés és vilámlám-kontroll. Dr. Böröndi Gábor dandártábornok, a dandár parancsnoka – pár óra múlva már háromszoros Balaton-átúszó – zöld jelzést kap a katonarvosoktól, és mint nyilatkozta, most is személyes jó példával járhat elől – azaz úszhat elől. Persze az Úszó Erőd parancsnokát, Orosz Zoltán altábornagyot, a Honvéd Vezérkar főnökének helyettesét még jó ideig nem fogja utolérni – ő ugyanis éppen tizedik alkalommal vág majd neki a távknak.

A katonák naptejtel és egységes fekete úszósapkával „felfegyverkezve”, tömött sorokban indulnak el a rajthoz, mellettük pedig többek között Vargha Tamás, a HM parlamenti államtitkára lépdel, s mint mondja, leánya éppen huszonnégy órával ezelőtt döntötte el, hogy szeretné átúszni a Balatont.

Még megvárjuk, amíg az Úszó Erőd megkezdí küldetését, aztán gyorsjárátú motorcsónakkal mi is leküzdjük a távot. Épp időben, mert a túlparton katonai bemutatót láthatnak azok, akiknek úszás után jól esik kicsit leülni és tanulmányozni a különböző közelharc-technikákat. Később Ruff Tamás százados, a Székesfehérvári Helyőrségi Zenekar karmesterének hangja csendül fel a hangszórókból. Nem, a karmester nem énekel, hanem puszta rövid interjú készítenek vele a szervezők, merthogy a zenekar hamarosan katonás dallamokkal szórakoztatja majd a nagydémüt.

BÚCSULÁTOGATÁS

Hároméves megbízatása végén távozott hazánkba Eleni Tsakopoulos Kounalakis amerikai nagykövet, aki elutazása előtt búcsulátogatáson járt dr. Hende Csaba honvédelmi miniszternél. A diplomata példaértékűnek nevezte a szolgálati ideje alatt tapasztalt együttműködést, egyúttal megköszönte azt az akaratot és segítő szándékot, ami mindig is jellemezte a magyarokat. Mint elmondta, a honvédség katonáinak ma is tartó missziós helytállása rendkívüli módon erősítette az USA és Magyarország közötti kapcsolatot. Hende Csaba további munkájához sok sikert kívánva köszönte meg a nagykövet aszszony magyarországi tevékenységét.

Snoj Péter; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

KECSKEMÉTI ÜNNEP

Kecskeméten ünnepelték fegyvernemi napjukat a repülő-műszakiak. Az MH Légijármű-javító Üzemben megtartott ünnepi állománygyűlésen részt vett Sáfár Albert dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP) lé-

gierő haderőnemi főnöke is, Hende Csaba honvédelmi miniszter és dr. Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök pedig levélben köszöntötték a fegyvernem képviselőit. Az ünnepségen, az elismerések átadását követően megkoszorúzták az egykori repülő-műszakiak tiszteletére állított emléktáblát.

Kép és szöveg: Galambos Sándor

KATONAZENEKARI FESZTIVÁL

Debrecen adott otthont a XVIII. nemzetközi katonazenekari fesztiválnak. A rendezvényen idén két külföldi zenekar, a Burgenlandi Tartományi Zenekar, valamint a Lengyel Haditengerészet Díszelőg Zenekara lépett fel, míg a Magyar Honvédség katonazenészeit az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár központi zenekara, valamint a debreceni, a hőmezővásárhelyi és a szentendrei helyőrségi zenekar képviselte. A nyitókoncertet a burgenlandiak adták a Kossuth téren, a legnagyobb érdeklődésre számot tartó összevont koncert és a szakalaki bemutatók helyszíné pedig a Főnix csarnok volt. A háromnapos rendezvény a debreceni és a hőmezővásárhelyi zenekarok közös koncertjével ért véget.

Honvedelem.hu; fotó: Gémes Ildikó százados

OLASZORSZÁGBAN TÁRGYALT A VEZÉRKARI FŐNÖK

Az Ausztria, Horvátország, Magyarország, Olaszország és Szlovénia katonai vezetése által tavaly nyáron, a régió biztonsági kérdéseinek rendszeres egyeztetése, a pénzügyi források ésszerűbb felhasználása, és az ezáltal hatékonyabbá váló együttműködés igényével életre hívott Védelmi Együttműködési Kezdeményezés keretében rendeztek találkozót az olaszországi Udinében, amelyen részt vett dr. Benkő Tibor vezér- ezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke is. A katonai vezetők áttekintették, hogy a közös biztonság- és védelempolitika erősítéséhez mivel tudnának hozzájárulni az egyes nemzetek. A találkozó keretében megvitatották továbbá a rendelkezésre álló katonai képességek ésszerű felhasználásával és a műveletekben való együtt szerepvállalással kapcsolatos kérdéseket is.

Honvéd Vezérkar

MISSZIÓBÓL JÖTTEK, MISSZIÓBA MENTEK

Az egyesített balkáni hadszínterről egyéni beosztásokból és az Európai Unió grúziai megfigyelő missziójából visszatért, valamint az ENSZ Nyugat-szaharai Választásokat Ellenőrző Missziójába készülő katonák tiszteletére rendeztek elismerések átadásával egybekötött állománygyűlést az MH Összhaderőnemi Parancsnokságon. A Balkánról hazae érkezett katonákhoz szólva Topor István ezredes, az MH ÖHP műveletirányító főnökség főnöke elmondta: a NATO stratégiai szintű parancsnokságán dolgozni minden esetben kihívást jelent, aminek a magyarok maximálisan megfeleltek. Hallhattuk azt is, hogy a Magyar Honvédség 2009 óta delegal katonai megfigyelőket Grúziába, ahol jelenleg öt magyar katonai tevékenykedik. Az MH ÖHP műveletirányító főnöke elmondta: az augusztusban a Nyugat-Szaharába induló katonák egyebek mellett a népszavazás előkészítésében vesznek részt, emellett ellenőrzik a marokkói csapatki vonást és a tűzszünet betartását.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

BTR-EK A TISZÁBAN

Vízi átkelési feladatot hajtottak végre nemrég az MH 5. Bocskai István Lovászdandár katonái az alakulatnál rendszeresített BTR-80 és BTR-80/A típusú páncélozott járművekkel. A gyakorlatra történő felkészülés több részből állt; az egyik legfontosabb mozzanat a harcjárművek ellenőrzése és karbantartása volt, amelynek során légmentesítették a BTR-eket – ez a vízvívárgás elkerülése, illetve a környezetkárosítás megelőzése miatt egyaránt fontos. A gyakorlaton a harcjárművek vezetői kis sebességgel, kötelékben hajtottak bele a Tiszába. Miközben az oldalirányú sodrással megküzdve a túlpárt felé manővereztek, figyelniük kellett, hogy a hullámok ne csapjanak át a BTR hullámtörő lemezén.

Honvedelem.hu; fotó: Tóth László

MAGYARORSZÁGON JÁRT A NATO-FŐTITKÁR

Hazánkba látogatott Anders Fogh Rasmussen NATO-főtitkár, aki Hende Csaba honvédelmi miniszterrel közösen adta át Pápán a Nehéz Légi Szállító Ezred új hangárjának építési területét. A mintegy tízmillió dolláros beruházás teljes egészében szövetségi finanszírozásban valósul meg a jövő év végéig. A tárcavezető bejelentette: a bázisrepülőtér a polgári légi teherszállítás előtt is megnyitja kapuit, hogy így szolgálja a teljes régió gazdasági érdekeit.

Pápáról a magyar felségjelzésű C-17-essel érkeztek a vendégek Budapestre. A fővárosban Áder János köztársasági elnök is fogadta a NATO főtitkárát, aki ezt követően a Parlamentben tárgyalt Orbán Viktor miniszterelnökkel. A kormányfő kijelentette:

a nemzetközi elkötelezettségek és a nemzeti érdekek miatt egyaránt fontos a hadsereg fejlesztése, ehhez pedig a kormánynak kell megteremtenie a szükséges feltételeket. Anders Fogh Rasmussen üdvözölte, hogy Magyarország megállította a védelmi költségvetés csökkenését, és arra ösztönözte hazánkat, hogy modern technológiákba, megoldásokba ruházzon be.

*Honvedelem.hu, MTI
Fotó: Dévényi Veronika, Tóth László*

HADITECHNIKA ELADÓSORBAN

A Honvédelmi Minisztérium az év második felében milliárdos nagyságrendű bevételt vár hadrendből kivont eszközei, valamint raktárakban lévő, használaton kívüli értékei eladásából. A MiG-29-es vadászgépek és T-72-es harckocsik mellett katonai ruházatot, illetve egyéb felszereléseket is értékesítenek – mondta Borbíró Zoltán, a HM védelemgazdaságért felelős helyettes államtitkára. A haderőreformok nyomán a haditechnikai eszközök, felszerelések mellett több ingatlan, laktanya is feleslegessé vált mostanra. Borbíró Zoltán megjegyezte: keresik a legoptimálisabb hasznosítási lehetőségeket. A Magyar Honvédség az elmúlt három évben 110 adásvételi szerződést kötött használaton kívüli eszközei értékesítésére, s ebből csaknem 600 millió forint bevételre tett szert.

Honvedelem.hu, MTI

MINISZTERI ÉRTÉKELÉS

Év legfontosabb feladataiként a miniszter az elavult, kifutó haditechnika cseréjét jelölte meg. A kialakítandó új képességek között megemlítette a nemzeti légi szállító flottát. A tárca a tervek szerint már az idén beszerez három féliős, tehát még húsz évig használható gázturbinás szállító repülőgépet. Megvásárlásukra mintegy ötmillió forintot szánnak.

Draveczki-Ury Ádám; fotó: Rácz Tünde

OKLEVÉLÁTADÓ ÜNNEPSÉG

A Nemzeti Közszerződési Egyetem (NKE) Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán, a Katasztrófavédelmi Intézetben és a Nemzetbiztonsági Intézetben 2013-ban végzett hallgatók számára rendeztek oklevélátadáó ünnepséget. Patyi András, az NKE rektora beszédében kiemelte: ez az esemény a diplomát szerzők és az intézmény számára egyaránt ünnepi alkalom, hiszen ezzel a fiatal egyetem első önálló tanéve zárul le. Hozzátette: megalapítása után az NKE immár a magyar közszerződési továbbképzések, illetve a közigazgatási alap- és szakvizsgarendszer központi intézményévé vált. Szerepe a 80 ezer kormánytisztviselő folyamatos továbbképzésének szervezésével és biztosításával is bővült 2012-ben.

Antal Ferenc; fotó: Rácz Tünde

HUNYADI-JÁRAT

A nándorfehérvári diadal emléknapiján, június 22-én az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred naszdíjait zárt alakzatban áthaladtak a Lánchíd alatt, majd díszlövésessel tisztelegtek az 557 évvel ezelőtti győzelem hőseinek emléke előtt. Ezt követően a budai várban katonai tiszteletadás mellett koszorúzásra került sor a siker kivívásában oroszlanrészt vállalt Hunyadi János szobránál. Az eseményen részt vett az a mintegy kétszázötven magyar iskolás is, akik néhány nappal korábban, a Hunyadi-járat 2013 elnevezésű program keretében, Belgrádban (az egykori Nándorfehérváron) felkeresték a történelmi események helyszínét.

Snoj Péter; fotó: Tóth László

Lendülő Kard 2013

METEORVADÁSZOK

HÁROM KÜLÖNBÖZŐ NEMZET KÉPVISELŐJE VOLT AZ ÚJMAJORI GYAKORLÓTÉREN: EGY OROSZ ÉS EGY FRANCIA RAKÉTARENDSZER, ILLETVE A MAGYAR CÉLANYAG – A GYŐRI KEZELŐSZEMÉLYZET TÁRSASÁGÁBAN. A REJTŐ JENŐ-I KEZDÉS EZÚTTAL INDOKOLT: 2005-BEN VOLT AZ UTOLSÓ ÉLESLÖVÉSZET KUB-RAKÉTARENDSZERREL, 2010-BEN PEDIG A MISTRAL-RAKÉTÁKKAL. 2013-BAN ISMÉT LESZ RAKÉTA-ÉLESLÖVÉSZET, MÉGHOZZÁ A BALTI-TENGER PARTJÁN, LENGYELORSZÁGBAN. A FELKÉSZÜLÉSHEZ KELLETT „EGY ASZTALHOZ ÜLNI” A RÉSZTVEVŐKNEK.

Célfelderítés és azonosítás. A rávezető állomáson a koordináták alapján befogják a célt, egyúttal célparancsot adnak az indítóállványoknak. A rakéta a cél irányába fordul. Gyors számolás – a rendszer kikalkulálja, hogy a cél mikor ér be a megsemmisítési zóna távoli határára. Egy adott pillanatban a tűzirányító tiszttel megkapja a jelzést: a rakéta elindítható. A rakéta elindul, önvezérlő feje folyamatosan követi a légi célt, egészen addig, ameddig az be nem ér egy, a célhoz képest tizennyolc méter sugarú körbe. Ekkor a közelségi gyűjtő

tő felrobbantja a Kub-akéta harczi részét. A repeszburkolat alatt felrobbanó, 57 kilogramm trotil és a szétszóródó mintegy 3000 repeszdarab pedig megsemmisíti a célt.

Optimális esetben nagyjából ilyesmi történik akkor, amikor a Kub-akéta elindul útjára. Márpedig – a Mistral-akétaival egyetemben – hamarosan ismét elindul. Ugyanis a Magyar Honvédség idei legnagyobb szabású külföldi gyakorlataira, az augusztus végi Lendülő Kard 2013 elnevezésű lengyelországi éleslövészetre, illetve az őszi Steadfast Jazz

2013, NATO-szintű minősítő gyakorlatra készül az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred. A győri katonák három héten át az MH Bakony Harckiképző Központ újmajori gyakorlóterén végezték el az éleslövészet sikeres végrehajtásához szükséges utolsó feladatokat.

Mindig az a legfontosabb kérdés: mire is lőnek? Nos, idén a célrepülőgépeket is itthonról szállítják ki a tengerpartra: a HM EI Zrt. és a HM Currus Zrt. által kifejlesztett és működtetett Meteor fantázianévű célrepülőgép-család tagjai alkotják majd a megsemmisítendő célokat. A feladat-végrehajtást az is nehezíti, hogy egyszerre több azonosítandó cél tartózkodik majd a légtérben. A célanyagok is nevezett célrepülőgépeket egyébként magyar fejlesztésű robot vezérli, amelyekből rádásul – a két különböző rakétarendszert (Kub, Mistral) figyelembe véve – két különböző típus (3M, illetve 3M/A) is készült. Az automatika segítségével és kézi vezérléssel

egyaránt működtethető célrepülőgépek speciális kialakítású, visszaverő felületnövelő elemet is hordoznak.

A végső döntés értelmében a célimitációs feladatokat a Kub-ok esetén a magyar fejlesztésű METEOR-3M típusú, pilótánélküli, légszavaras repülőgép látja el Ustka város állami lőterén, míg a Mistral számára a sugárhajtású METEOR-3MA.

Mint ahogyan azt már említettük, a légvédelmi rakétások SA-6 Kub légvédelmi rakétarendszerrel 2005-ben, Mistral-rakétákkal pedig 2010-ben hajtottak végre utoljára éleslövészetet. Az idei lengyelországi gyakorlaton mintegy ötven technikai eszközzel részt vevő 150 katonára ezért is nagy lelkesedéssel készül az élesrakéta-indítás napjára, augusztus 21-ére (rossz idő esetén augusztus 22-ére).

A gyakorlat újdonságaként kell megemlíteni, hogy legutóbb, 2005-ben, még idősebb, M3E típusú Kub-rakétákat indítottak, most viszont az újabb, 3M9M3 típusú lesz a főszerep. Ez az elődjénél jobb képességű eszköz a légi célt már nem az indítóállványon, hanem indítás után a levegőben fogja be, és onnan vezeti magát a célra. A rakéta megsemmisítési zónája egyébként körülbelül 25–28 kilométer; hajtóműve ekkor még működik, de az utána következő, úgynevezett passzív szakaszban is irányítható.

Az újmajori gyakorlatot megtekintő Kovács Ferenc mérnök ezredes, a rakétaezred parancsnoka elmondta: minden győri katonára igazi vágya az éleslövészet.

– Az élesrakéta indítása semmivel sem összehasonlítható érzés, nagyon nehéz ezt szavakkal körülírni. Miután a rakéta elmegy, euforikus állapotba kerül az ember... Engem még a Szovjetunió állami lőterén, Aszulokban csapott meg a rakéta illata – mert szerintem ez nem szag, hanem illat –, és ott határoztam el, hogy amíg csak lehet, én ezt a pályát nem fogom elhagyni. Ehhez a szakterülethez nagyon komoly elhivatottság kell. A „lérakos” katonák azért vállalja ezt a hivatást, hogy a lehető legtöbbszor vegyen részt éleslövészetben, érthető tehát a felfokozott várakozás.

Lengyelországba amúgy két Kub-rakétaüteg, illetve két Mistral-rakétarendszer utazik majd vasúton. Ezek mellett természetesen mobil harcvezető kabin, tüzelőszó központ és SZT-68U/M felderítőlokátor is települ majd a Balti-tenger partjára. Rádásul a Lendülő Kard 2013 gyakorlat után a technikai eszközök egy része nem is tér vissza Magyarországra, mert október végén, november elején egy-egy üteg és száz katonára vesz részt majd a szintén lengyelországi Steadfast Jazz 2013 gyakorlaton.

Az újmajori felkészülés egyébként lövészetre bocsáthatósági vizsgával zárult, amelynek hitelesített jegyzőkönyvét átadják majd a lengyel lőter személyzetének. A házigazdák számára ez bizonyítja, hogy a győriek valóban felkészültek az éleslövészetre, Maguk a rakéták egyébként szintén készen állnak: a Mistrálok például a közelmúltban érkeztek vissza a franciaországi bevizsgálásukról.

Magyar Griff – angol nézősereg ÉGI DEBÜTÁLÁS

JÚLIUS 20-ÁN SZOMBATON, FAIRFORDBAN, A ROYAL INTERNATIONAL AIR TATTOO (RIAT-) SHOW ELSŐ NAPJÁNAK FINÁLÉJÁBAN, MÁSNAP A NEMZETKÖZI REPÜLŐNAP NYITÓ PROGRAMJÁBAN MUTATKOZOTT BE A MAGYAR JAS-39 GRIPEN. A KÖZEL 100 EZER FŐS NÉZŐSereg MINDKÉT NAP A BEGURULÁSKOR TAPSSAL KÖSZÖNTE MEG LANGÓ VIKTOR SZÁZADOS LENDÜLETES PROGRAMJÁT.

A RIAT 2013 szervezőit, mint derült égből a villámcsapás, úgy érte a hír márciusban: az amerikai légierő lemondta európai szerepléseit, sőt a méltán világhírű kötelékeinek bemutatót is törölte. Az angolok hagyományos repülőszereplésében bízva, ennek ellenére is látványos, harmincöt vadász- és szállítógépet, helikoptert, sugárhajtású és légszavaras kötelékeket felvonultató programot sikerült összeállítaniuk.

Hadtörténelmi eseményekre emlékeztetve újra láthatta a közönség a harmincegy évvel ezelőtti, falklandi háború egyetlen égi veteránját, az XH558-as, közadakozásból felújított Vulcan bombázót, amely Port Stanley repülőterének felszállópályáját bombázta. A dugattyús motorok szerelmeseit egy hetven évvel ezelőtti akcióra emlékeztették: 1943 májusában a 617. század Lancasterje, éjszakai bevetésen egy speciális ugróbombával három németországi víztározó gátját megsemmisítették meg. Az évforduló tiszteletére egy korabeli bombázó és mai „unokája”, egy

Tornado GR4 – vezérsíkján speciális „gátrobbantó” festéssel – repült közeléket a második világháború 57 ezer hősi halált halt bombázószemélyzete tiszteletére.

A csúscatagóriában ezúttal hat kötelék kapott helyet. A hazai csapat ugyan csak megdobogtatta az angol szíveket, hiszen a Red Arrows pirosra festett Hawkjai egy British Airways A380-as Airbust fogtak közre „beköszönéskor”. A dupla hajtóművesek „hang”-versenyét a francia Rafalét megelőzve a különböző nemzetiségű Eurofighternek nyerték, a lengyel MiG-29-es csak a megszokott hajtóműfűtőcsököket tehetett hozzá a látványosságához.

Az égen zajló programok nézői természetesen időt szántak a betonon kiállított repülőgépekre, helikopterekre is, hiszen számos különlegesség várta az érdeklődőket a fotókészítés, vagy akár a „tárlatvezetés” lehetőségével is. A magyar An-26-os személyzete élen járt az idegenvezetésben: nagy türelemmel mutatták be a folyamatosan érkező Air-Cadet csoportoknak a harminchétf éves szál-

lító gépkorszerűsített berendezéseit, kinyitva az összes motorburkolatot, sőt még a lokátorfüvet is.

Langó Viktor százados a külföldi repülőnapon mutatta be közel 10 perces, precízen megtervezett programját, de amíg az osztrák „sógorokhoz” egyszerű volt áttelepülni, ezúttal kétórás repülőút várt rá.

Váltóórások: Kádár Sándor őrnagy és Langó Viktor százados

Látogatókra várva...

hanem a manőverek nevei olvashatók rajta angolul. A szimulátoros gyakorlás sokat segít, de az igazi az, amikor érzem a heveder megfeszülését, a G-ruha szorítását. Fairfordban is szigorú szabályok szerint repültem, nem kerülhettem közelebb 230 méternél a közönséghez, és a manőverek alsó pontja sem kerülhetett 150 méter alá. Kádár Sándor őrnaggyal váltottuk egymást, haza már ő repülte a Gripent, én az An-26-os fedélzeten érkeztem Kecskemétre.

A kiállított több mint száz repülőgép és helikopter között sétálva két magyar vonatkozású érdekességre is bukkantam. A holland légierő F-16 Demo Team sá-

Viszontlátásra Kecskeméten!

Afrikai expedícióhoz másodpilóta kerestetik!

– Az ilyen nagy távolságú manőver a diplomáciai engedélyek megszerzésével indul, ezt a pontos útiúter elkészítése követi – mondta a százados. – Én 11 ezer méterre kaptam engedélyt, de a holland légtér zsúfoltsága miatt 12 ezerre kellett emelkednem. Útközben nem unatkoztam, folyamatosan rádióznom kellett a légtérirányítókkal. Sikerült tartanom a tervezett időt, egy perc pontos-sággal landoltam Fairfordban. Az általam repült programnak egyszerre kell

látványosnak és biztonságosnak lennie, így leltünk a 2010-es bemutató két pilótájával, és olyan manőversort állítottunk össze, amely egy viszonylag kis repülőgépek képességeit is megmutatja. Ez sok forgást, háton repülést, késrepülést jelent. Mivel a Gripent joystickkal irányítom, nálam nem kell olyan nagy kormányozdulatokra gondolni, mint a műrepülő-pilótáknál. Bár nekem is van a műszerfalon kis programvázlatom, ezek nem nyilak és karikák, mint náluk,

ránál találkoztam Stefan „Stitch” Hutten századosal, akinek narancsszínű festésű, oroszlanos F-16-osával bemutatott programját a keckeméti nézők is megcsodálhatták.

A „Top Gun feeling” után a szebbik nem képviselője, Tracey Curtis Taylor Boeing Stearman-je mellől üdvözölte a magyarokat, hiszen a 7500 kilométeres afrikai légi expedícióra készülők hellyel gépét magyar szakemberek újították fel.

A JAS-39-es kiszolgálói, az Anca személyzete és a bemutatópilóta.

TÁBORI POSTA

MÉRLEGEN AZ ÚJ ÉLETPÁLYAMODELL

A LUDOVIKA ZÁSZLÓALJ EGYKORI PARANCSNOKA KABINETFŐNÖKKÉNT ÉS MINISZTERI BIZTOSKÉNT FELÜGYELTE A MAGYAR HONVÉDSÉG 2012–2021. KÖZÖTTI IDŐSZAKRA SZÓLÓ HUMÁNSTRATÉGIÁJÁNAK KIDOLGOZÁSÁT. A VELE KÉSZÜLT INTERJÚNK AZ ELMÚLT HÁROM ÉV ÖSSZEZÉSE. DR. SZARKA GÁBOR EZREDES 2013 AUGUSZTUSÁTÓL PÁRISZBAN, KATONAI, LÉGÜGYI ÉS VÉDERŐATTASÉKÉNT FOLYTATJA PÁLYAFUTÁSÁT.

– Milyen céllal kezdték meg az új humánstratégia megalkotását? Milyen körülmények befolyásolták a kidolgozást?

– A kormányváltást követően a tárcsa célja a honvédelem teljes rendszerének megújítása volt. Arra törekedtünk, hogy a Magyar Honvédséget minden tekintetben alkalmassá tegyük az alapörvényben és a honvédelmi törvényben rögzített alapvető kötelességének teljesítésére. 2010 októbertől intenzív munkába kezdtünk, amelynek eredményeként megalkottuk az új humánstratégiát. Átlátható, költséghatékonyan működő struktúra kialakítását tűztük ki célul, a személyi állomány részére pedig a hagyományos katonai értékeket és a teljesítményt elismerő, társadalmi megbecsülést is nyújtó, kiszámítható és tervezhető életpályát kívántunk kialakítani.

Miniszter úr megbízásából, folyamatos támogatása mellett, kabinetfőnökként és miniszteri biztosként felügyeltem a humánstratégia kidolgozását. A stratégiát az elmúlt évek gyakorlati tapasztalataiból merítve, széles körű szakmai együttműködés eredményeként, a csapattagokat javaslataira építve, a szakszervezet észrevételeit figyelembe véve alkottuk meg.

A humánstratégiával kapcsolatos vezetői döntések megszületését követően, 2011 tavaszára készült el az új humánstratégia, amely szoros kapcsolatban van a közigazgatás fejlesztését szolgáló Magyar Zoltán közigazgatás-fejlesztési program

közzszolgálati életpályák összehangolásáról szóló fejezetében megfogalmazottakkal. A katonai hivatásrend oldaláról nézve a Magyary-program legmarkánsabb eleme az, hogy a közzszolgálati életpályák összehangolásáról szóló, 1207/2011. (VI. 28.) számú kormányhatározaton alapuló intézkedési terv tartalmazza a közzszolgálati tisztviselői, a hivatásos szolgálókat és a hivatásos katonai életpályák összehangolt rendszerének bevezetését, a közzszolgálatok közötti átjárhatóság megeremését. A tervekben foglaltak megvalósulását miniszter úr folyamatosan nyomon követte.

– Mi valósult meg a tervekben az elmúlt három évben?

– Mint említettem, megalkottuk a Magyar Honvédség 2012–2021. közötti időszakra szóló humánstratégia-át, amely a másik két hivatásrend (rendvédelmi, kormánytisztviselői) életpályamodelljét tartalmazó ágazati személyzeti stratégiákkal egy-egyes egészét alkotva képezi a kormányzati személyzeti stratégiát.

A humánstratégiában meghatároztuk és egységes keretbe foglaltuk azokat az alapelveket és célokat, amelyek a jövőben biztosítani fogják a Magyar Honvédség feladatainak el-átviteléhez szükséges humán feltételrendszer. Az új életpályamodellen megjelenik az aktív katonai szolgálókat követő továbbfoglalkoztatás lehetősége a tárcán belül más jogviszonyban, valamint a tárcán kívül, a közzszolgálat más területén.

Dr. Szarka Gábor

Először egyes új életpályaelemek vonatkozásában módosítottuk a hivatásos és szerződéses katonák jogállásáról szóló törvényt (Hjt.), majd elkészítettük a honvédek jogállásáról szóló törvényt, az új Hjt.-t, amely a honvédség működésének átláthatóbb szabályozását, a bürokrácia csökkentését, a közpénzkel való takarékoságot és a személyügyi folyamatok racionalizálását foglalja magában. A törvényi szintű szabályozást nem igénylő kérdéseket és a további bürokráciacsökkentő lépéseket egy miniszeri végrehajtási rendelet szabályozza.

A közszolgálatok közötti átjárhatóság érdekében kidolgoztunk egy közös alapokon nyugvó, modulrendszerű teljesítményértékelési rendszert, valamint kialakítottuk a közszolgálaton belüli és kívüli továbbfoglalkoztatás elősegítését támogató elemeket. A közszolgálati életpályák összehangolásának keretében részt vettünk egy munkakör-értékelési modellkísérletben, majd ezt követően, a modellkísérlet alapján kidolgozott szisztéma szerint végrehajtottuk a vezetői beosztások elemzését és értékelését. Jelenleg is folyik a nem vezetői beosztások értékelése. Ebben a feladatban természetesen – a közszolgálati átjárhatóság keretében – mindhárom hivatásrend érintett.

A humánstratégiával összhangban elindítottuk a katonai életpályát támogató komplex humánügyi programot, amelyben fontos szempontként kezeljük a katonai életpályára kritikus fázisaira (például bekerülés/beilleszkedés, beosztás-váltás, diszlokáció, kiválás stb.) történő fókuszálást, valamint a karriertervezést és a humán tanácsadást. Ezeken túl, az országos szinten kialakított humánügyi irodák tevékenységi körébe fog tartozni az állomány mentorálásával (például tájékoztatás, információátadás), valamint a mobilitásával összefüggő feladatok (például az új lakókörnyezetben fellelhető és a családok életében, alkalmazkodásában szerepet játszó intézményekkel, szervezetekkel való kapcsolatfelvétel) végrehajtása, koordinálása.

– A katonák életpályamodelljében milyen konkrét elemek jelentek meg a közszolgálatok közötti átjárhatósággal kapcsolatban?

– A Magyar Honvédség állományából önhibájukon kívül kiválni kényszerülő, meghatározott feltételeknek megfelelő katonák részére jelenik meg lehetőségként a más közszolgálatba történő átjárás lehetőségének biztosítása, a „második karrier”. A közgazgatásban történő elhelyezkedést két intézkedés is segíti: egyrészt a kormányzati jogviszonyba átlépő katonák az új munkakörükhez előírt képesítés megszerzésére

türelmi időt kapnak, másrészt a civil közgazgatási pályára átlépő katonák esetén nem kötnek ki próbaidőt. Az átjárhatóság fontos eleme a továbbfoglalkoztatás garanciális elemeinek kialakítása – az erre vonatkozó jogszabályi módosítások várhatóan az ősz folyamán kerülhetnek a kormány elé. Az átjárhatóság érdekében 2012. szeptember elsejétől kiterjesztettük a közgazgatási tartalékállomány intézményét a katonákra is, ami a honvédek jogállási törvényében a rendelkezési állomány sajátos formájában jelenik meg. A szolgálati viszonyban töltött idő függvényében 3–16 hónapra lehet valaki a tartalékállomány tagja, ezalatt adatai bekerülnek a közgazgatási tartalékállomány működését támogató TARTINFO-rendszerbe annak érdekében, hogy a kormányzati személyügyi igazgatási feladatokat ellátó hivatal a közgazgatás egészében kereshesse továbbfoglalkoztatásának lehetőségét.

Továbbfoglalkoztatási lehetőségeket kiterjesztő tárcaközi megállapodást írtunk alá a Nemzeti Fejlesztési Minisztéri-

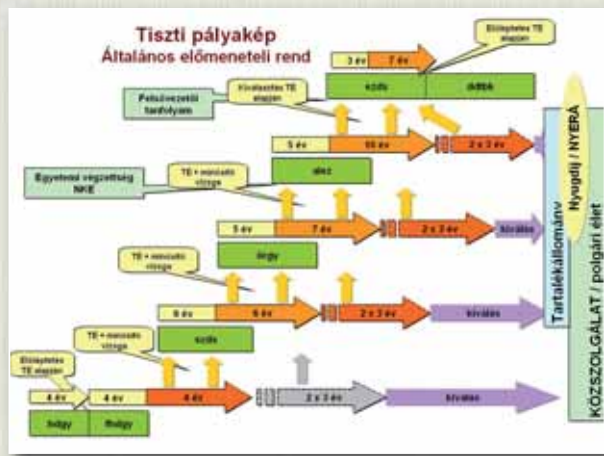
A Magyar Honvédség humánstratégiája kiszámítható és tervezhető életpályát kínál a katonai hivatást választók számára.

ummal, amely elősegíti, hogy az állami vállalatokkal együttműködési megállapodásokat köthessünk.

A közszolgálatok közötti átjárhatóság és a hivatásos állományba való visszavétel elősegítése érdekében a Hjt.-ben kidolgoztuk a szolgálaton kívüliekre vonatkozó szabályozást. A hivatásos állomány tagjának más közszolgálati jogviszonyba történő áthelyezésekor lehetősége van magát a szolgálaton kívüliek közé kérni. Az átjárhatóság mellett természetesen arra is törekedtünk, hogy az állomány minél nagyobb részét tudjuk foglalkoztatni a nyugdíj eléréséig. Ennek érdekében a hivatásos katonáink számára biztosítjuk a nyugdíj előtti rendelkezési állományba vonulás lehetőségét, öt évvel az öregségi nyugdíjkorhatár előtt.

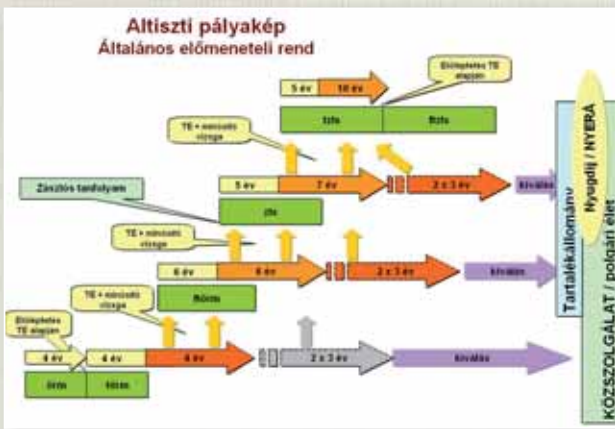
– Mi jellemzi az új előmeneteli és teljesítményértékelési rendszert?

– A közszolgálati tisztviselői, a hivatásos szolgálati és a hivatásos katonai jogviszonyt érintően egységes keretrendszeren alapuló teljesítményértékelési rendszer jött létre. Alapdokumentuma a közszolgálati egyéni teljesítményértékelésről szóló 10/2013. kormányrendelet. A rendszernek vannak kötelező és ajánlott (választható) elemei. A közszolgálati ethoszt

tükröző kötelező elemek mellett a katonák esetében a választható elemek között a fizikai felkészültség szintjének és az általános katonai kiképzési feladatok végrehajtásának értékelése jelenik meg. Új elem, hogy az éves teljesítményértékelést csak a tisztek és az altisztek esetében kötelező évente elvégezni; öt teljesítményszint állapítható meg, az értékelést százalékos formában kell elvégezni, és az egyes értékelési szempontokat súlyozzák. Az egységes alapokon nyugvó, közszolgálati teljesítményértékeléssel kapcsolatos szabályozókat a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvényben (Hjt.) és végrehajtási rendeletben rögzítettük.

Kiemelt célunk volt, hogy az előmeneteli rendszert a megújítás során objektívebbé és kiszámíthatóbbá tegyük. Újra-

szabályoztuk az előmeneteli rangsorolást, a kiválasztást, valamint a minősítő vizsgára jelentkezést és a vizsgáztatás rendjét. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem bázisán tavaly megalakítottuk a Katonai Vizsgaközpontot, amely az előmenetelhez kapcsolódó minősítő vizsgákat bonyolítja le. A minősítő vizsgákra a jelentkezés önkéntes alapon történik, a vizsgák objektivitását a zárt számítógépes rendszer biztosítja. A vizsgán elért eredmény képezi az előmeneteli szakmai rangsorok kialakításának alapját, ezzel is támogatva a kiválasztást. Az új rendszerben adott az egyéni karrier lehetősége, az állomány tagjának előmenetele a szolgálati érdek, valamint az egyéni elhatározás összehangolásával valósul meg.

Az állomány előmenetelét a századosi, illetve az annál magasabb rendfokozattal rendelkesített beosztások, valamint a zászlósi rendfokozati csoportba tartozó beosz-

tások esetén, a március 1. és június 30. közötti időszakban központilag, az ettől eltérő rendfokozattal rendelkesített beosztások esetén a honvédségi szervezeten belül, helyi szinten tervezik. Az előmenetel tervezése, az adott szolgálati beosztásba tervezettek kiválasztása, a teljesítményértékelés és a minősítő vizsga eredménye alapján, az elkészített rangsorolás figyelembevételével történik. Az előmenetel központi tervezését a központi személyügyi szerv fogja végrehajtani a szakmai felelősökkel és az állományilletékes parancsnokokkal együttműködve.

Magasabb beosztásba helyezés esetén

A Ludovika Zászlóalj a katonai szocializációt is elősegíti.

a beosztásba történő kinevezés és a rendfokozatban történő előléptetés szétválik. A kinevezés munkáltatói jogköreit tisztetek esetében (ezredesi és tábornoki beosztások kivételével) a Honvéd Vezérkar főnöke, a zászlósi és a törzsszállósi beosztások esetén a központi személyügyi szerv vezetője, míg az előléptetés munkáltatói jogkörét az állományilletékes parancsnok fogja gyakorolni.

– Hogyan alakult át a Magyar Honvédség tiszti- és altiszti-képzése?

– A honvédtiszti-képzés átalakítása keretében 2012. január elsején megalakult a Nemzeti Közszerológiai Egyetem, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetemből kivált Közigazgatás-tudományi Kar összevonásával, az érintett intézmények általános jogutódjaként. Az egyetem létrehozásának az új típusú közszolgálati képzés kialakításán túl, a közszolgálati életutak közötti átjárhatóság miatt – a három közszolgálati jogállás egyik közös kapcsolódási pontjaként – a közszolgálati képzési, továbbképzési és vezetőképzési rendszerek, valamint a szakvizsgarendszerek egységesítésében, a vizsgák közötti átjárhatóság megteremtésében is kiemelkedő je-

Az MH Altiszti Akadémiát – a polgári szakképzési reform keretében – az altiszti kar utánpótlása céljából hoztuk létre. A tárca 2012 szeptemberében az elsők között indította el a polgári szakképzés átalakításának keretében megreformált új rendszerű altisztképzést az altiszti pályát választó érdetségizett fiatalok részére, a képzés idejét két éves időtartamra megnövelve. Ennek sikerességét mutatja, hogy a megnövelt követelmények ellenére is három és félszeres a túljelentkezés. Emellett – mivel a legénységi állomány pályaképeinek szerves részét képezi az altiszti állományba kerülés – megteremtjük a tanfolyamrendszerű, belső altiszti képzést, amely a már állományban lévő, érettségizett szerződés legénységi állomány felkészítését végzi. Kiemelt feladatként jelentkezik a tisztképzés és az altisztképzés közötti minél szorosabb összhang megteremtése.

– A katonai életpályája sajátossága a mobilitás. Hogyan alakult át a mobilitáshoz kapcsolódó lakhatás-támogatási rendszer?

– A lakhatás támogatásával összefüggésben a honvédelmi tárca humánstratégiája meghatározza, hogy „az állomány mobilitásának megtartása érdekében a lakhatás végleges megoldását elősegítő támogatásokat a katonai pálya végén kell elérhetővé tenni”.

A katonai életpályamodell egyik jellemzője a mobilitás, a katonai pálya során akár a többszöri helyőrségváltás. A mobilitásból adódó élethelyzet-változás kezelése, az állomány tagjának segítése a humán-szolgálati irodák feladatkörébe fog tartozni. Az új lakhatás-támogatási rendszert úgy alakítottuk ki, hogy a lakástulajdon-szerzést elősegítő munkáltatói támogatásokat a honvédelmi tárca csak a katonai pálya későbbi szakaszában tenne elérhetővé – így a lakáslízing támogathatóságát a 45. életév betöltését követően, a hivatásos állomány munkáltatói kölcsönét és lakáscélú egyszeri pénzbeli támogatását az

A megnövelt követelmények ellenére is három és félszeres a túljelentkezés az altisztképzésre.

lentsége van. Ezzel egy olyan európai elitszínvonalú felsőoktatási intézmény jött létre, amely az állami tisztviselők, kormánytisztviselők, továbbá honvéd- és rendőrtisztek minőségű képzését tudja biztosítani.

A honvéd tisztjelöltek képzési rendszere igazodott az egyetem szellemiségéhez, amelyhez hozzátartozik a közszolgálati ismeretek oktatása is. A hadtudományi és honvédtisztképző karon három alapszak tisztenyei szakirányán, illetve három, az alapszakokhoz tartozó mesterszakon biztosítjuk az összehangolt, szervezett, az utánpótlás kinevelésére szolgáló képzést.

A Magyar Honvédség hadrendi elemét képezi a 2011. február elsején megalakult Ludovika Zászlóalj, amelynek fő feladata a jövő tiszteinek megfelelő katonai kiképzés, mindemellett a katonai szocializáció, a tiszti hivatástudatot és a parancsnoki felelősségtudatot is elősegíti, erősíti.

Az elméleti oktatás mellett az eddiginél nagyobb teret kap a leendő tisztek gyakorlati képzése is.

mogatása jelentené, egy bevezetendő új támogatás, a lakáspénz formájában. A lakáspénz összege alapvetően a betöltött beosztástól, a településtípusától és a gyermekek számától függően lesz meghatározva.

A katonai pálya vége felé közeledve a lakhatás végleges megoldását, a lakástulajdon megszerzését szintén egy új, a lakáspénz meghatározott szoraszorában megállapítható támogatási formával, az egyszeri pénzbeli támogatással segítenénk elő a munkáltatói kölcsön mellett.

Az új lakhatás-támogatási rendszer részletes szabályait tartalmazó honvédelmi miniszteri rendelet tervezetét kidolgoztuk, s azt a szakterületileg illetékes szerv egyeztetésre bocsátotta.

– Mi a honvédelmi nevelési program lényege, az hogyan és miért indult?

– A KatonaSuli-program 2009 óta foglalja keretbe a honvédelmi nevelés terén már évek óta zajló köz- és felsőoktatási kezdeményezéseket. A közoktatásban választható, közmisemeri érettségizett tárgyként oktatott katonai alapismeretek, és a felsőoktatásban választható honvédelmi alapismeretek tantárgy célja a honvédelmi ismeretek terjesztése, a hazafias nevelés és a katonai pálya reális bemutatása. A tantárgy keretében a diákokat megismertetjük a hazánkat érintő biztonságpolitikai kockázatokkal, a magyar honvédelmi rendszer fontosabb elemeivel és működésével, az állampolgárok honvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeivel, valamint fon-

tosnak tartjuk, hogy a diákok tisztában legyenek Magyarország NATO-ban és az Európai Unióban betöltött szerepével. A program keretében közel tízezer diák ismerkedett meg a honvédelem kérdéseivel, illetve a Honvédelmi Minisztériummal.

A Magyar Honvédség és a társadalom kapcsolatának erősítése, továbbá a sport és az egészséges életmód népszerűsítése érdekében 2013 márciusában elindítottuk a Honvédelmi Kötelék elnevezésű programot. Ennek keretében szervezési és anyagi segítséget nyújtunk azoknak a közösségeknek, amelyek tevékenysége és szellemisége a honvédelem feladataihoz szorosan kapcsolódó értékek megjelenítését és terjesztését segíti. A Honvédelmi Kötelék program ugyanakkor kiemelt hangsúlyt fektet a sport népszerűsítésére, az egészséges életmódra, a teljesítmény és a munka tiszteletére, emellett csapatmunkára és sportszerűsége nevel. Olyan rendezvényeket támogattunk, mint a májusi, Budapesten rendezett öttusa-világkupa, a Helyőrségi Tavasz Szemle és a Ludovika Fesztivál.

A Honvédelmi Kötelék első önálló rendezvénye a Honvéd Sportválasztó Nap lesz, amelyre 2013. augusztus 24-én, a margitszigeti Iharos Sándor Atlétikai Centrumban kerül sor. A program keretében a látogatók próbára tehetik magu-

A Honvédelmi Kötelék elnevezésű program céljai között szerepel a Magyar Honvédség és a társadalom kapcsolatának erősítése, továbbá a sport és az egészséges életmód népszerűsítése is.

kat többek között a hagyományos katonai sportokban (lövészet, öttusa, tájfutás). A rendezvényen a Magyar Honvédség különböző szervezetei, alakulatai statikus és dinamikus bemutatókat tartanak, felvonultatják technikai eszközeiket, fegyvereiket, de lesz ejtőernyős ugrás és közelharc-bemutató is. Biztatni szeretnénk a kedves olvasót arra, hogy vegyen részt a rendezvényen.

BIZTOS KÉZ, HIBÁTLAN LÁTÁS, TÖKÉLETES ÁLCÁZÁS, REJTŐZKÖDÉS, LOPAKODÁS: CSAK ÍZELÍTŐ AZON FONTOS TULAJDONSÁGOK ÉS KÉSZSÉGEK TÁRHÁZÁBÓL, AMELYEKSEL EGY PROFI MESTERLÖVÉSZNEK RENDELKEZNI KELL.

Egy lövés, egy találat

MESTERKURZUS

Jobban mondva a mesterlövészpárnak – fűzi hozzá a bevezetőben említett készségekhez és tulajdonságokhoz Pintér Ferenc alezredes, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj megbízott parancsnoka –, hiszen az akciófilmek, valamint a második világháború „magányos farkasaival” ellentétben korunk mesterlövészei párban ténykedve, voltaképpen a legkisebb önállóan mozgó harcászati „alegységként” látják el szolgálatukat. Ám e szolgálat egyáltalán nem csak az „egy lövés, egy halál” jegyében telik – tapasztalom meg a táborfalvi gyakorló- és lőtér, a zászlóalj mesterlövész-kiválasztó és -szakfelkészítő tanfolyamán.

Ma már feladatuk sokkal összetettebb, olyannyira, hogy a hagyományos és az aszimmetrikus hadviselés körülményei közepette is küldetésük végét jelentheti egy leadott lövés. Napjainkban a mes-

terlövészpár felderít, célt jelöl meg, szárazföldi és légi csapatot kér és irányít, a különböző szintű parancsnokok „szemeként, füleként, meghosszabbított karkaként” látja el feladatát. (Egy feladat során például csak akkor adják le azt a

bizonyos lövést, ha az ellenség harcászati vagy hadművelleti szempontból kiemelt, meghatározó parancsnoka kerül a célkeresztbe. De ezzel vége is küldetésüknek, egy feladatuk marad, a menekülés. Minden más esetben sokkal na-

A mesterlövészeket helikopterrel is kijuttathatják a művelési körlet közelébe.

A Gepárd-rombolópuska találatja esélyt sem ad az ellenségnek.

gyobb hasznukat veszik a parancsnokok, ha folyamatosan információkkal látják el őket az ellenség mozgásáról, várható tevékenységéről.)

A „szakma” napjainkban már specializálódott, a köznyelvben mesterlövésznek hívják például a lövészrajok, szakaszok „kijelölt lövészt” is, akik egy távcsöves puskával támogatják alegységük harcát, és a „snipereket” is, akik speciális fegyverekkel és felkészültséggel látják el a fentebb említett feladatok valamelyikét.

De visszatérve a könnyű vegyes zászlóalj mesterlövész-kurzusára, ők a harcászati szintű feladatokra választják ki és készítik fel mesterlövészpárjaikat – ismerteti a képzés célját Hetényi Botond százados, a „25/88” harctámogató századának parancsnoka. Az élet dinamikus változik – mondja –, vannak, akik szerződésük lejártával elhagyják a hadsereget, mások új, magasabb beosztásba kerülnek, és vannak, akik a missziós feladataik, tanfolyamrendszerű továbbképzéseik miatt válnak ki a rendszerből, ezért nekünk mindig gondoskodnunk kell a folyamatos utánpótlásról. A „házon belüli” mesterlövészképzésnek tehát az a célja,

hogy e beosztásokat folyamatosan fel tudjuk tölteni jól felkészített szakemberekkel.

A négyhetes kurzus tematikájáról, az elvégzendő feladatokról már Tóth József főtörzsmestert, a tanfolyam főinstrukturát, szakmai vezetőt kell kérdeznem. A főinstrukturálóban nem véletlenül látja el ezt a beosztást, derül ki

vesznek részt, és olyan fegyverekkel, technikai háttérrel, amiről Tóth főtörzsmester jelenleg csak álmodhat.

Amikor arról kérdezem, hogy kiből és hogyan képeznek mesterlövészt, csaknem egyórás „monológot” hallgathatok, így terjedelem híján, jöszerevel csak távirati stílusban oszthatom meg a tisztelt olvasóval a „dolgoz mibenlétét”.

Az alapelv: csak azt választják be a mesterlövészkurzusra, aki gépkarabéllyal

A mesterlövészek fő feladatai közé tartozik a célmegjelölés és a tűzvezetés.

számomra a vele folytatott beszélgetésből. A zászlóalj felderítőszakasza első rajának parancsnoka ugyanis már tizenöt éve teljesít szolgálatot, és valóban kiváló mesterlövész. Olyannyira, hogy már négy nemzetközi (rendőri és katonai) mesterlövészversenyen vett részt és ért el elismerésre méltó eredményeket. Legutóbb például a Long Range nemzetközi kupán második lett, a világkupán pedig a százhetven nevezőből a kilencvenedik helyezést érte el. Mielőtt bárki is „elhúzná a száját” a helyezést illetően, megjegyzem, hogy a világversenyen valóban a legjobbak legjobbjai

a társainál jelentősen jobb találati pontosságot produkál. De hiába a biztos szem és kéz, egy mesterlövésznek ennél sokkal többet kell tudnia: mesterlövészpuskával például száz méterről leadott minden lövésének bele kell találnia egy négy centiméter átmérőjű körbe. Egy „egyszerű” lövésnek sokszor csak területűzetet kell lőnie, vagy célzott lövés leadásakor is legtöbbször elég, ha súlyos sebesüléssel harcképtelenné teszi az ellenséget. A mesterlövész esetében viszont az a követelmény, hogy ha már mindenképpen lőnie kell, minden egyes találatja legyen halálos.

Eggyé válna a természettel: mesterlövészpár akcióban.

A láthatatlanná válás egyik eszköze a „dzsungelrűzs”.

Ehhez pedig többek között alapvető matematikai, ballisztikai és meteorológiai ismeretek szükségeltek. Mert egybeközött távolságot kell mérni, röppályát kell számítani, figyelembe kell venni a szélirányt és a szélesebbéget, a lövedék típusát, annak ergonómiai kiképzését, és egyéb jellemzőit, és még hosszan folytathatnánk a sort. Mindezen ismeretek fontosságára, ugyanakkor a lövőtől független tényezők meghatározó szerepére csak egy, a helyszínen tapasztalt példát említek. A kurzus hallgatói többek között a ma-

gyar fejlesztésű és gyártású Szép típusú mesterlövészpuskával löttek. Bármennyire biztos kezűek és szeműek voltak a lövők, s bármennyire is jó ez a puska, bizony sokszor roppant meglepő eredményeket produkáltak: egy-egy lövésorozat alatt tíz centiméteres eltéréseket is tapasztaltak a lólapokon. Több napja is belekerült Tóth főtörzsrömertereknek, mire rájöttek, hogy a hiba nem a lövőkben, hanem a lőszerben van. Mi-

után már „kínjukban” a lövedékek sebességét is megmérték, rájöttek, hogy nem minden lőszerben (gramm/milligrammra) azonos a lőportöltet s a lövedékmag kialakítása is elég „laza”, vagyis nem teljesen sima. Következésképpen bárki, bármilyen jó lövő is legyen, esélye sincs egymás után ugyanoda „küldenie” a lövéseket. Mindez már

csak azért is szomorú, mert a lőszereket Magyarországon gyártják, és mintegy ötszáz forintba kerülnek darabonként. Ugyanakkor – tapasztaltam a helyszínen – a hasonló kaliberű amerikai lőszerrel csaknem százszázalékos eredményeket értek el a lövők. Száz forint/darab áron. (Csak összehasonlításképpen: az amerikai lőszer sebességmérése egy tízes sorozatban maximum 5m/s eltérést mutatott, míg a „hazai” 20m/s-ot.)

Ezek azonban tőlünk független dolgok – mondja a főinstruktor –, az én feladatam az, hogy a legtöbbet hozzam ki a fiúkból, s megtanítsam őket mindazon tudnivalókra, amelyek csak tőlük függenek. A löelméleti és egyéb tudnivalókon túl a lélegzetvételre, az elsütőbillentyű finom kezelésére, és még folytathatnám a sort.

Mindezeknek megfelelően az egyhónapos kurzus első hetében a mesterlövész-aspiránsok elméleti – löelméleti, híradó, egészségügyi, tereptani stb. – felkészítéssel vettek részt, majd ezt követően a különböző fegyverekkel (SZVD-puska, Szép-mesterlövészpuska, Gepárd-rombolópuska) végrehajtott lövészetek. A képzést egy komplex gyakorlat zárta, amelyen a helikopterrel kijuttatott mesterlövész-párosoknak rejtve kellett megközelíteniük a működési kör-

letüket, ott jól álcázott figyelőállást kellett foglalniuk, majd folyamatosan figyelemmel kellett kísérniük az „ellenesség” és saját csapataik helyzeteit, mozgásait. Ha a műveletet úgy kívánták, képesnek kellett lenniük légi és földi tűzcsapás kérésére, s annak irányítására is.

A tanfolyam félidejében tett látogatásunkkor Tóth főtörzsrömerter egyébként az addigi tapasztalatok alapján már egyfajta egyenleget is vonta: a tíz aspiráns tevékenysége alapján „előre borítékolt”, hogy szerinte nyolcan végeznek majd sikeresen. Azt is „látta már”, hogy nyolcukból ki lesz „uni-verzális” mesterlövész, s kik lesznek azok, akik itt megszerzett tudásuk alapján saját rajaik, szakaszaik műveleteit fogják támogatni, adott esetben „utolsó mentővarként”.

Irányított páncéltörő rakéták

TŰZNYILAK

Az FGM-148 Javelin indítása.

A PÁNCÉL ÉS A PÁNCÉLTÖRŐ ESZKÖZ KÖZÖTTI VERSENYFUTÁS MÁRAZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ÓTA FOLYIK. E KÜZDELEMNEK FONTOS SZEREPLŐI AZ IRÁNYÍTOTT PÁNCÉLTÖRŐ RAKÉTARENSZEREK, AMELYEK ELSŐ, VALÓBAN SZÉLES KÖRBE ELTERJEDT VÁLTOZATA 1955-BEN ÁLLT RENDSZERBE.

A tűzrégi célokra használt rakétákat, kifejezetten páncélozott járművek ellen először a második világháborúban vetették be. A repülőgépek számai alól indított rakéták azonban irányítatlan eszközök voltak. Ezért, miután a pilóta megcélolta a harckocsit, majd elindította a rakétát, már nem tudta korrigálni a légmozgásból eredő hatásokat, elsodródásokat sem.

KORAI PRÓBÁLKOZÁSOK

A második világháború legvégén a német hadsereg már kis számban használt egy kezdetleges, vezetékkel irányított páncéltörő rakétát, a Ruhrstahl X-7 „Rotkäppchen”-t. Az első, valóban széles körben elterjedt irányított páncéltörő rakéta, az SS.10 azonban Franciaországból érkezett. Az 1955-ben hadrendbe állt rendszerrel a kezelő egy irányítókar segítségével vezérelte a raké-

tát a szabad szemmel követett célra. Az irányzóberendezés által kidolgozott parancsjeleket a rakétában lévő dobbról repülés közben legördülő vékony vezeték továbbította a rakétához. A vezetékes parancsvezérlés ma is elterjedtnek számít, hiszen a külső zavarásnak igen jól ellenáll. Az SS.10 lett az Egyesült Államok és Izrael első irányított páncéltörő rakétarendszere.

Nem sokat késett a Kelet válasza sem: az 1960-ban hadrendbe állított 3M6 Smel (AT-1 Snapper) mind felépítésében, mind pedig vezetékes irányításában nagyon hasonlított az SS.10-re – csak éppen jóval nagyobb méretű volt. A járműfedélzeti rakétarendszert használták GAZ-69-es könnyű terepjáró gépkocsin és BRDM-1-es páncéltörő járművön is. Az egyiptomi hadsereg 1967-ben alkalmazta az izraeli páncélosok ellen, csekély eredménnyel.

Nem úgy a 9K11 Maljutkát (AT-3

Sagger), amely a mai napig is az egyik legnagyobb darabszámban gyártott rakétarendszernek számít. Az 1967-es Jom Kippur-háború során talán ez a fegyver okozta a legváratlanabb veszteségeket az izraeli páncélosok részére. Az első, szovjet gyártású irányított páncéltörő rakéta is a hagyományos vezetékes parancsvezérlésű irányítórendszert használta, s a járműfedélzeti Smelhez képest sokkal nagyobb találati aránnyal lehetett betvetni, főleg a háború kezdeti szakaszában.

MODERN CSAPÁSMÉRŐK

A rakétarendszerek fejlődése az 1967-es háborút követően – és az irányított páncéltörő rakéták koncepciójának beigazolásával – viharos sebességgel folytatódott. Az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének elközelítése szerint a légi-erő mellett éppen a könnyű, gyorsan

AGM-114L Hellfire II-est indít egy MH-60R Sea Hawk helikopter.

mozgatható, irányított páncéltörő rakétákkal felszerelt egységekkel és járművekkel kellett volna megállítani a Varsói Szerződés óriási számbeli fölényben lévő gépesített hadosztályait. Ez folyamatos fejlesztési kényszert is jelentett, hiszen a Szovjetunió egyre modernebb harcokstípusokkal látta el első lépcsős alakulatait. A kézi vezérlésű rakétákat hamarosan felváltotta a félautomatikus vezetékes parancsközlő távirányítás, majd a 20. század végére már széles körben elterjedtek az aktív vezérlésű rakétarendszerek is. A kezelők dolga a mikroelektronika és a számítástechnika fejlődésével párhuzamosan, mind egyszerűbb lett. A jelenleg legmodernebbnek tekintett rakéták fedélzeti irányzórendszerének már csak egyszer kell „megmutatni” a célpontot: az indítás után minden teljesen automatikusan zajlik.

A páncél és a páncéltörő eszköz közötti versenyfutás egyik eredménye, hogy sok esetben a rakéta már nem szemből vagy oldalról, hanem felülről támad: ahol a harckocsi páncélzata éppen a leggyengébb. Ilyen támadási módszert használ például az amerikai FGM-148 Javelin vagy a svéd BILL2-es rakétarendszer.

TAPASZTALT HARCOSOK

A harckocsi páncélvédelme – éppen a páncéltörő rakéták elterjedése miatt – hamarosan kiegészült egy új eszközzel, a reaktív pótpáncélzattal. Ekkor a test és a torony külső részére, a védendő területekre olyan speciális dobozokat helyeztek el, amelyek a rakéta becsapódásakor felrobbannak. A keletkező nyomáshullám igyekszik semlegesíteni, „elfújni” a rob-

banőfőből kialakuló kumulatív sugarat. A pótpáncélzatra válaszul jelentek meg a tandem robbanófejes páncéltörő rakéták; az orr-rész elejére egy apró robbanótöltetet helyeznek el, amely elindítja a reaktív pótpáncél védekező mechanizmusát. A második, fő töltet így már a semlegesített területen keresztül támadhatja meg a harckocsi páncélzatát.

A 20. század legsikeresebb páncéltörő rakétacsaládjá, az amerikai AGM-114 Hellfire a moduláris kialakításra mutat remek példát. Az eredetileg szovjet harckocsik leküzdésére kifejlesztett, 1982-ben hadrendbe állt eszköz „egyszerű” páncéltörőből univerzális rakétacsaláddá nőtte ki magát. A ma már a Hellfire II. néven ismert, továbbfejlesztett rakéta irányítófeje lehet féllaktív lézeres, infravörös önirányító vagy milliméteres hullámsávban dolgozó radarrendszer. A

töltet lehet hagyományos kumulatív, repeszromboló, speciális fémlémezzel formált kumulatív vagy termobarikus. Az eredetileg az AH-64 Apache harckocsi helikopter fő fegyverzetéül kialakított Hellfire ma már nem csupán a különböző helikoptertípusokon alkalmazható, hanem a merevszárnyú és a távolról irányított („drón”) repülőgépek egyre szélesebb körére is függeszthető. Sőt, a Brit Királyi Légierő egy továbbfejlesztett változatát Brimstone néven a Tornado GR4/4A támadó repülőgépeken is sikerrel alkalmazza.

Nagy sikereket ért el egy keleti, pontosabban orosz típus is: a 9M133 Kornet (AT-14) a 2003-as iraki hadjáratban bizonyított, ahol iraki állítások szerint több amerikai és brit páncélost sikerült működésképtelenné tennie. Ennél nagyobb gondot okozott a 2006-os

A svéd fejlesztésű BILL/BILL2 páncéltörő rakétarendszer.

A 9K115 Metisz-szel a lövészkatonák is komoly páncéltörő képességhez jutottak.

libanoni háborúban a Szíriából a síita Hezbollah terroriszervezethez került Kornet-szállítmány. Az Öntött Ólom hadműveletben részt vevő, a világ legjobban védett harckocsijainak tartott izraeli Merkava nehézpáncélosok közül többet megsemmisített a rájuk indított Kornet, s számos más harckocsi vált harcképtelenné az elszenvedett sérülések miatt. A veszteségeket s így a Kornet fegyverrendszer sikerességét ugyan Izrael sosem ismerte el hivatalosan, de Oroszországtól a 9M133-as és más, fejlett páncéltörő rendszerek exportjának szigorú kontrollját kérte.

MAGYAR PÁNCÉLRÉMEK

Természetesen a Magyar Honvédség is rendelkezik félautomatikus vezetékes parancsközlő távirányítású páncéltörő rakétarendszerekkel. Ezeknél a kezelőnek az irányzékot folyamatosan a célon kell tartania, de a rakéta irányítását már a vezérlőegység és a rakéta kormányrendszere végzi. A vezérlőrendszer a befogott cél és a rakéta hátulján elhelyezett, infravörös jelforrás egymáshoz képest elfoglalt helyzetét érzékeli. Ha a kettő helyzetében eltérés lépett fel, a vezérlőberendezés kormányjeleket küld a rakétának, amely megváltoztatja pályáját.

Legrégebbi ilyen fegyverünket, a 9M111 Fagotot (AT-4 Spigot) a gépesített lövészalakulatok számára fejlesztették ki a Szovjetunióban. A Varsói Szerződés szinte minden tagállamába eljutó Fagot-rakéták hordozható és járműre

9M113 Konkursz, éleslövészetben.

A Metisz járműről is indítható.

épített változata is hadrendbe állt. Az 1,8 kilogramm kumulatív töltet 400 milliméteres homogén acélpáncél képes áttörni. A rendszer 9P135M1 állványa alkalmas a modernebb, de jóval nagyobb tömegű Konkursz-rakéták indítására is;

az állvány képességét szolnokon, a könnyű vegyes zászlóaljnál használják ki.

A 9M113 Konkursz-rakétát a 9P148 páncéltörő rakétakomplexum részeként alkalmazták Tatán, az MH 25. Klapka György Lövészandár 36. páncéltörő osztályánál. A rakéta 75–4000 méter közötti lévő célok ellen indítható. Sebessége 208 m/s, tömege 14,6 kilogramm, amelyből 2,7 kilogrammot az 500 milliméter homogén acélpáncél átütésére képes kumulatív robbanófej tesz ki.

A 9K115 Metisz gyalogsági páncéltörő eszköz már Szolnokról, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj fegyvertárából ismerős. A szintén félautomatikus, vezetékes parancsközlő távirányítású rakétarendszer hatótávolsága a csökkentett üzemanyag-mennyiség

miatt kisebb, 40–1000 méter. Cserében, épp a kisebb tömege révén könnyebben hordozható az eszköz. A rakéta tömege a tároló-indító konténerrel együtt alig 6,3 kilogramm, ebből is 2,5 a robbanótöltet.

A HELIKOPTEREK NEM A LEGALKALMASABB ESZKÖZÖK ELEKTRONIKAI FELDERÍTÉSI ÉS HADVISELÉSI FELADATOK VÉGREHAJTÁSÁRA. KICSI A BEFOGADÓKÉPESSÉGÜK, RÖVID A HATÓTÁVOLSÁGUK, FOLYAMATOS A ROTOR KELTETTE VIRÁGZÁS. MÉGIS, VILÁGSZERTE SZÁMOS, E FELADATRA SPECIALIZÁLT FORGÓSZÁRNYAS ÁLLT MÁR HADRENDBE.

Helikopterek az elektronikai hadviselésben

Oroszországban a mai napig szolgálatban állnak a Mi-8MT elektronikai hadviselésre átalakított példányai.

ZAVARUNK ÉS VÉDÜNK

A repülőgép-fedélzeti elektronikai zavaró-lefogó rendszerek első változatai már a második világháborúban megjelentek. A Brit Királyi Légierő 100. Grouppjának még B-17 Flying Fortress és B-24 Liberator négymotoros nehézbombázó repülőgépekre volt ehhez szüksége. Az elektronika fejlődésével egyre nagyobb teljesítményű (s persze tömeg-, hely- és energiaigényű) felderítő és zavarórendszerek kerültek az először hagyományos robbanómotoros, majd turboprop, végül sugárhajtású repülőgépekre. A nagy hatótávolságú felderítő és zavaróképességek, a támadó vadászbombázó és stratégiai bombázó gépek kötelezőinek kísérete mellett a frontvonalakon is kellett egy hasonló

feladatokat ellátó légi jármű. Ehhez pedig a helikopterek jelentették az alapot.

KELETI FÜLÉNY

A terület koronázatlan királyának mindenféleképp a Szovjetuniót (majd később Oroszországot) tekinthetjük. Az első, szállítófeladatokra valóban alkalmas szovjet helikoptertípus, a még robbanómotoros Mil Mi-4 szolgáltatta az alapot a kifejezetten elektronikai hadviselési célra (Electronic Countermeasure, ECM) 1964-ben átépített, kifejlesztett Mi-4PP (Posztanovcsik Pomek) változathoz. A dugattyúmotoros, a Sikorski H-19-re meglepően hasonló gép ECM-változata Majak-3 fedélzeti elektroni-

kai hadviselési rendszerrel és számos extra antennával rendelkezett.

Az első, gázturbinával felszerelt szovjet nehéz szállítóhelikopter, a Mil Mi-6 fedélzetén bőven akadt hely az elektronikai felderítő és hadviselési rendszerek elhelyezésére. Az első, elektronikai felderítés céljait szolgáló változat 1962-ben készült el. Orosz források szerint a speciális, jobb oldalán különleges külső antennákkal felszerelt helikopter elsődleges feladata volt a honi légvédelmi erők oltalmazása, az ellenséges (azaz NATO-) erők felderítési tevékenységének megakadályozása mellett.

Ennél is különlegesebb feladatot kapott a Mi-6PP változat. Az 1980-as évek elején kifejlesztett, a jobb oldalán lát-

ható különleges antennáiról jól felismerhető helikopterne a NATO korai felderítő és légtérellenőrző radarrepülőgépeit, pontosabban azok elektronikus radar- és rádiójeleit kellett semlegesíteni. A követelmény nem változott: elsősorban a honi légvédelmi erők munkájának segítségét, illetve a támadó kötelékek esetleges európai front feletti oltalmazását határozták meg fő feladatként.

1966-ban kezdődött meg a külső terhek emelésére kialakított Mi-10-es nehézsúlyú szállítóhelikopterek alapjára épített, elektronikai hadviselésre alkalmas forgószárnyasok fejlesztése. 1970-re állhatott hadrendbe a Mi-10PP jelzésű, elsődlegesen a frontvonal felett harcoló szovjet támadó repülőgépekre veszélyes, ellenséges korai felderítő és légvédelmi radarrendszereket felderítő és zavaró típus. Ehhez szükség volt arra a különleges, Sztjeppel elnevezésű konténerre, amelyet hidraulikus bilincsek segítségével a típus jellegzetességének számító, megemelt futóműszárak közé lehetett rögzíteni. A konténerben elhelyezett zavarórendszerek a törzs teherterében kialakított munkahelyeken kezelték a szakemberek. Szovjet források arra utaltak, hogy az 1970-es évek elején körülbelül kéttucatnyi Mi-10-est alakították át Mi-10PP változatra, s közülük kettőt Afganisztánban is bevetettek.

A JELEN HARCOSAI

A Mi-8-as a világ számos pontján bizonyította: például nagy rugalmassággal képes megoldani szinte minden felada-

vezető radarrendszerek zavarását végezte. A fedélzeten elhelyezett elektronikai rendszerek a zavarás mellett jelfelderítésre is alkalmasak voltak. Ezt a változatot 1980-ban és 1982-ben is továbbfejlesztették, a változtatások során Akácija zavarórendszert kapott helikopterek Mi-8PPA típusjelzést viseltek. A nagyobb teljesítményű Mi-8MT (a Magyar Honvédségben exportváltozatként alkalmazott Mi-17) helikopter bázisán igen sokféle, specializált elektronikai felderítő és zavaró, elektronikai harci változat készült. A szíriai zavaró Mi-8-asok különböző változatai (Mi-8PPA, Mi-8MPT és Mi-8MTU) harci cselekmények során gyakran keresték meg az izraeli légvédelem és légierő életét is.

Az amerikai haderőben alkalmazott EH-60A.

tot. Nem véletlen, hogy az egész Mil-familiából az elektronikai hadviselés területén manapság is ez a típuscsalád jut a legnagyobb szerephez. Sőt, egyes információk szerint a Mi-8-asokból és a továbbfejlesztett Mi-8MT-ekből alakították ki a legtöbb ECM-változatot.

Az első specializált típus, a Mi-8MV fejlesztése 1971-ben kezdődött meg; feladata ugyancsak a front felett harcoló szovjet támadó és vadászbombázó repülőgépek védelme volt, az ellenséges légvédelmi radarok felderítése és zavarása mellett. A gép deszantterébe Smalta-V elektronikai zavaró-lefogó rendszert és annak kezelőpultját helyezték el. A gép törzsének külső részére természetesen számos speciális antenna került.

1974-ben készült el a Mi-8PP változat, amely a nagy hatótávolságú légtér-felderítő, légvédelmi felderítő és célra

A világ legnagyobb teljesítményű szállítóhelikopterének is van elektronikai zavaró-lefogó feladatra optimalizált változata – e Mi-26PP jelzésű típus fejlesztését 1986-ban kezdték meg. A méretei nyújtotta hasznos terhelés és a fedélzeti rendszerek kapacitása miatt kifejezetten nagy teljesítménnyel képes zavarni az ellenséges távolfelderítő és légvédelmi felderítő-tűvezető radarrendszereket.

VÁLASZ NYUGATRÓL

Az Egyesült Államok számára a jelek szerint kevésbé fontos a helikopterfedélzetre telepített elektronikai felderítési és hadviselési képesség, bár azért ők is állítottak hadrendbe ilyen eszközöket. Ezen a területen is úttörő szerephez jutott a Bell UH-1 Huey-család. Az első két elektronikai hadvis-

A 707-es oldalszámú Mi-17P.

lésre átalakított UH-1H az EH-1U jelzést kapta, a gépek fedélzete a MULTEWS elektronikai hadviselési rendszert telepítették.

1976-ban a Quick Fix IA/B-program során összesen 22, kommunikációs rendszereket zavaró, AN/ALQ-151A rendszerrel felszerelt EH-1H helikoptert építettek meg. A gépek a 82. légi-mozgékonyágú hadosztály eszközeiként vettek részt az 1983-as grenadi invázióban.

Az újabb, EH-1X változatból tíz példány készült, amelyeket szintén az UH-1H szállítóhelikopterekből alakítottak át. A Quick Fix IIA-program során AN/ALQ-151(V)2 zavarórendszert építettek a helikopterekbe, amelyek a zavaráson kívül az adók irányérésére és a rádióüzenetek lehallgatására is alkalmasak voltak.

A váltótípusok kifejlesztése az

UH-60 Black Hawk szállítóhelikopterek megjelenésével vált lehetővé. E típus a QUICK FIX IIB-program eredményeként, az eredeti UH-60A szállítóváltozat átalakításával jött létre. Az UH-1H-nál tágasabb deszantterben már két specialista kezelte a beépített AN/ALQ-151(V)2-es rendszert; a típusból 32 darabot építettek meg. A helikopterek jellegzetessége a farokrész két oldalán elhelyezett négy-négy dipólantenna, illetve a felszállás után a törzs alá kiengedhető antenna.

Az EH-60C Black Hawk szintén UH-60A-alapokra épült, de már továbbfejlesztett fedélzeti elektronikai rendszerekkel és új külső antennarendszerrel. A jelenleg is használt EH-60L Black Hawkot 1997-ben az EH-60A átépítésével álmodták meg a mérnökök. A tervezett 32 helyett csak négy épült meg. A taktikai zavarásra, elektronikai felderítésre, rádióadások bemérésére és rögzítésére, illetve rádióadás irányérésre használt helikopterek új, az eddigieknél érzékenyebb, több hullámhosszon is működő CHALS-X rádiójel-bemérő rendszerrel kaptak.

Érdekességként érdemes megemlíteni a Westland Commando Mk.2E helikoptert. A Nagy-Britanniában, licenc alapján gyártott Sea King helikopter elektronikai hadviselésre optimalizált változatának négy példányát Egyiptom vásárolta meg. A gép deszantterében kaptak helyet az integrált felderítő és zavarórendszerek, a gépek oldalán pedig természetesen ott voltak a speciális antennák.

MAGYAR HULLÁMVADÁSZOK

A magyar légierőben két, speciálisan elektronikai bemérő és zavaró feladatokra kialakított Mi-17P helikopter repült. A gépek rendeltetéseként a saját szállító, csapásmérő és egyéb légi kötelek kollektív védelmének biztosítását, az ellenséges erők földi telepítésű felderítő, fegyverirányító lokátorainak, illetve az ellenséges repülőgépek felderítő és célra vezető lokátorjeleinek felderítő és álcázó zavarását határozták meg.

A két gép kialakítása – köszönhetően a nagyobb külső üzemanyagtartályoknak, a rádiótechnikai berendezések adós és vevőantennáinak – jelentősen eltért a szállítóhelikopterektől. Jellegzetes volt a törzs alsó része alá elhelyezett, hat hűtőlevegő beömlőnyílás, amely mögött a hűtők a rádiórendszerek folyadékhűtését végezték. A teherterben a pilótakabin mögött helyezték el az elektronikai rendszerek két szakemberének munkahelyét. A teherter többi részét ki is töltötték a polcokra szerelt speciális elektronikai rendszerek, így a Mi-17P helikopterek más (szállító, külső teheremelő, támadó, kutató-mentő) feladatokra alkalmatlanok voltak.

A 706-os és 707-es oldalszámot kapott Mi-17P-k 1990. február 6-án kerültek a 87. harcihelikopter-ezred kötelékébe, ahol kivonásukig repültek. A típus speciális képességeire 2005-ig volt szükség: az esedékes nagyjavítás során a 706-ost az év májusában, a 707-est pedig júniusban építették át alap teher-szállító változattá a Dunai Repülőgépgyár Rt.-ben.

Magyar hagyományőrök Európa „csataterein”

HAJDÚPORTYA

A BETHLEN GÁBOR HAGYOMÁNYŐRSÉG
EGYESÜLETET SZÁMOS EURÓPAI ORSZÁG HÍVJA
MEG RENDSZERESEN KATONAI HAGYOMÁNY-
ŐR RENDEZVÉNYEIRE. E PROGRAMOK SORÁN
ÁLTALÁBAN A XVI-XVII. SZÁZADI CSATÁKAT,
HÁBORÚS ESEMÉNYEKET ELEVENÍTJÜK FEL.
ILYENKOR TÖBB NEMZET FIAI ÉS LÁNYAI ÉLIK
ÁT ÚJRA ÉS ÚJRA A 15 ÉVES VAGY A 30 ÉVES
HÁBORÚK ÜTKÖZETEIT. AZ ELMÚLT
ÉVEKBEN BARÁTI KAPCSOLATOT SIKERÜLT
KIALAKÍTANUNK A NÉMET, A HOLLAND,
A BELGA, A LENGYEL, AZ OROSZ, A SZLOVÁK,
A CSEH ÉS AZ OLASZ CSAPATTAL IS.

Az elmúlt hetekben két jelentős külföldi rendezvényen vettünk részt. Előbb Bourtange erődvárosában voltunk, ahová holland barátaink a tavalyi, grollel teljesítményünk alapján hívtak meg bennünket. Ezt követően került sor az immár ötödik szereplésünkre a németországi Kronach városában. Mindkét helyszín környezete csodálatos, a szervezés és a vendéglátás is igazán profi munka volt.

A „hadi események” mindig „visszarepítenek” bennünket az elmúlt korokba. Az ágyú- és muskétadörgés, a lóporzság, a kardok, a szabályák és a pikák csattogása még hitelesebbé teszik a jeleneteket. A felvonásokon, az utcákon az emberek csodálkozva, de nagy lelkesedéssel néznek ránk, és tapsolva mondják: hungarians. Ilyenkor nem kis büszkeség tölt el bennünket.

Csapatunkat gyakran kuriózumként hívják meg, igaz, minden tekintetben

Bourlange erődváros

megfelelünk az „európai” normáknak. A kimondott és kimondatlan részvételi szabályoknak mindig eleget kell

tennünk, vagyis a tábornak és a tábori felszerelésnek, az öltözeteknek, a fegyvereknek és a harcmezőn való tevékeny-

séget illetően rendre „vizsgálunk” az adott korszak, az adott csata történetének, hadikultúrájának ismeretéből. Próbatételeink sikeressége mellett feyelmzetttségünkkel, összeszokottságunkkal, kiképztségünkkel és pontosságunkkal is mindig kivívjuk a szervezők elismerését. Akárcsak jókedvünkkel és hangulatteremtő képességünkkel, amelyben nagy segítségünkre van az adott korszak zenéjét játszó, a közönséget mindig megtáncoltató Héttorony Hangászok nevű zenekar.

Aztán este a tábornagynél, pipázás közben beszéljük meg a napi eseményeket, s ilyenkor nem kis büszkeséggel mondjuk: kis hajdúsági csapatunk minden támogatás nélkül, ismét önerőből volt képes részt venni az eseményen, s méltó módon képviseltük hazánkat, illetve a magyar katonai hagyományokat.

Ízletes hadiéttelek

JÓL KIFŐZTÉK

Ács Imre (a képen balra) tanítványai gyakran szerepelnek az országos szakmai versenyek legjobbjai közt.

A KATONA LEHET HALOTT, DE JÓLLAKOTTNAK KELL LENNIE! – EZ A BONAPARTE NAPÓLEONNAK TULAJDONÍTOTT ELVÁRÁS A HÁBORÚK IDEJÉN SOKSZOR MEGVALÓSÍTHATATLANNAK BIZONYULT. A KÉT VILÁGHÁBORÚBAN SZÁMOS MAGYAR KATONÁT CSAK SAJÁT LELEMÉNYESSÉGE ÉS A SZAKÁCSOK TALÁLÉKONYSÁGA MENTETT MEG AZ ÉHHALÁLTÓL.

Megszállottan rajong a régi szakácskönyvekért Ács Imre. A kecskeméti Széchenyi István Idegenforgalmi, Vendéglátóipari Szakképző Iskola és Kollégium gasztronómia tanárának országosan elismert gyűjteményében számos, kimondottan a háborúk idejére összeállított kötet is található. A Hogyan lehet olcsón jól főzni?, a Háborús főzőkönyv, az Ízletes hadiéttelek, a Fülléres főzés, a Száraz süteményt a harctérre, a Takarékos magyar konyha receptjei bizonyítják, hogy egy kis fantáziával minden nyersanyag pótolható, olcsón és a „nincsből” is lehet csodákat alkotni.

– A háború elhúzódásával az élelmiszerartalékok gyorsan fogytak, egyre

nagyobb nehézségekbe ütközött az utánpótlás biztosítása. A fronton ugyanis azok az életerős férfiak harcoltak, akik korábban a földeken dolgoztak és állatokat tenyésztettek. Élelmiszereket előállító gazdákból tehát élelmiszert fogyasztó katonákká váltak – mondja Ács Imre. – Gyakran azonban nemcsak az étel menynyiségével, hanem annak minőségével is gondok voltak. Nagypapánk korában ugyanis a főzés az asszonyok dolga volt. Néhány napos gyorstalpaló után viszont a fronton bárkiből lehetett szakács.

A hadi szakácskönyvek receptjei alapján nyomon követhető,

1935M kulacs a hozzá tartozó ivópohárral.

hogy az idő múlásával milyen mértékben csökkentek a hátország tartalékai. A tábori konyhákból folyamatosan „eltűnt” például a hús.

– Megjelentek az úgynevezett hamis ételek. A húst sohasem látott gulyás- és húsleves, a hamis túrógombóc aludttejből, búzadaraból, zsemlemorzsából készült, a hamis májgombóc pedig konzerv májkrémből – folytatja a gasztronómia tanára. – A húst gyakran gombával, káposztalevéllel, karfiollal és kelvirággal is pótolták: a zöldségeket kicsit leforrázták, bepánírozták és megsütötték.

A belsőségek szerepe is felértékelődött; a korabeli szakácskönyvek te-

Tehéntőgye vadasan

„Vegyünk 60 dkg tőgyét, forró vízben mossuk meg, bőrét húzzuk le. Sózott, meleg vízben, feldarabolt zöldséggel, hagymával, 2 babérlevéllel együtt főzzük puhára. Készítsünk sőtét rántást, tegyünk bele csapott kávéskanál paprikát, reszeljünk bele 1/2 citrom héját és a hús levével főzzük össze, ecettel és cukorral ízesítve kapunk pikáns vadas mártást. A húst vékonyan felszeleteljük, és a mártást ráöntjük. Zsemlegombócot, makarónit adhatunk mellé.”

Ács Imre főszakácsként két évet szolgált a határőrségnél. Beosztottai kereskedők, hentesek, pincérek és cukrászok voltak.

– Bőven volt nyersanyagunk a főzéshez, de szívesen fogadtuk a tiszték által „Trabanttal elütött” őzeket, nyulakat, fácánokat is, s az általunk nevelt disznókkal sem kellett szigorúan elszámolnunk. Az őrsön tanultam meg azt is, hogy a kolbászt és szalámit mindig ferdén kell vágni: így nagyobbak látszik, a nyolc centiméteresből akár tizennégyest is lehet készíteni.

le vannak a máj, a szív, a tüdő, a nyelv, a velő, a vese, a mirigy és a pacal elkészítésének receptjeivel. A burgonya is meghatározó élelmiszer volt, de a rakott krumpliból például kolbász helyett főtt sárgarépa szeleteket tettek. Az Ízletes hadiételek című szakácskönyvben a lóhús-fasírozott receptje is megtalálható, a csikóhús pedig – a szerző szerint – kirántva olyan omlás és ízletes, mint a borjúhúsból készült bécsi szelet.

Honvédségi evőeszközkészlet.

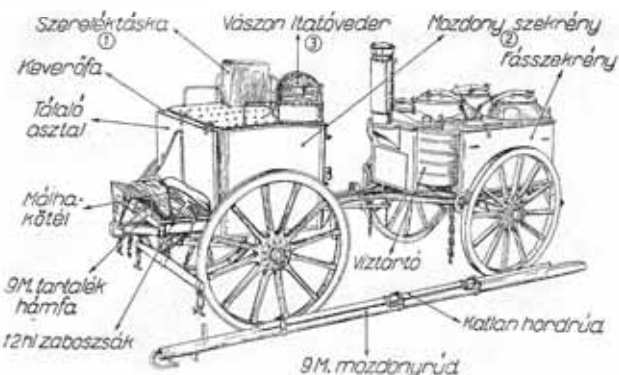
– A vitaminok pótlására a vadon termő növények kiválóan megfeleltek, kellemes íze, magas C-vitamin tartalma miatt is nagyon kedvelt ital volt például a meleg csipkebogyó tea. A levelek és a főzelékek is általában a tábor körül található növényekből készültek, például tökből, marharépelevélből, csalánból, míg a vadon talált gyümöl-

1934M evőeszköz.

nyával, kukoricadarával pótolták, kávé gyanánt cikóriával kevert pörkölt árpaörleményt és szőlőmagot javasoltak.

– Számos háborús ételt fogyasztunk most is, a csalánleves például napjainkban igazi ínycsiklogtatásnak számít. Közülük valószínűleg a Hitler-szalonnának csúfolt vegyes gyümölcsíz a legismertebb. Ezt a németek a megszállt mediterrán országokból szerzett alapanyagból, némi zselatin hozzáadásával, a vitamintartalom megtartása érdekében

Mozgókonyhák leírása az 1936-os felszerelési és málházási utasításban.

csöket aszalva fogyasztották. A harcok szünetében vadászni, halászní járta a katonák: a puská kéznél volt, a horgászbotot pedig a kézigránát helyettesítette.

A hadi szakácskönyvek a zsír pótlására az olaj és a tejföl keverékét, a cukor helyett a krumplicukrot ajánlották, a rizst árpakásával, köleskásával, tarho-

gyengén hőkezelve készítették, majd gyalulatlan lőszeresládákban szállították a frontra. A háború után a csomagolásán próbáltak változtatni, de kiderült: a fenyőládákat semmivel sem lehet pótolni, mivel a természetes szellőzés hiányában a gyümölcsíz eltarthatósága csökken, megromlik.

ÉRTÉKMENTŐK

1993-BAN SZINTE A SEMMIBŐL KELLETT MEGALKALÍTANI EGY ÚJ KÉPESSÉGET (FEGYVERNEMET, ILLETVE ALAKULATOT), AMELYNEK IMMÁRA JOGUTÓDJÁT, AZ MH 25/88. KÖNNYŰ VEGYES ZÁSZLÓALJAT IS A VILÁG SOK PONTJÁN ISMERIK ÉS ELISMERIK. SOROZATUNKBAN A FENNÁLLÁSÁNAK 20. ÉVFORDULÓJÁT IDÉN, SZEPTEMBER ELSEJÉN ÜNNEPLŐ ALAKULAT SOK TEKINTETBEN PÁRATLAN TÖRTÉNETÉNEK LEGFONTOSABB KORSZAKAIT ELEVENÍTJÜK FEL.

Négy év alatt ezerhatszáz katona misszióban, a légi modul képességek továbbfejlesztése és az alacsony szintű harcászati vezetés meg erősítése – foglalja össze röviden a zászlóalj elmúlt négy esztendejének fő feladatait dr. Ruszin Romulusz ezredes, aki Sándor Zsolt dandártábornoktól vette át a „25/88-as” vezetését. Ruszin ezredes kacsaringós pályát futott be, míg elért

első önálló alakulatparancsnoki beosztásáig. Tüzérszakra végzett a katonai főiskolán, és első beosztásaiban sorozatvezető tüzéreként teljesített szolgálatot. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folytatott tanulmányai után a szárazföldi parancsnokságon doktrinális főtisztként, a 25. dandárnál pedig a tervező részleg vezetőjeként, a hadművelési főnök helyetteseként kamatoztatta tudását.

A fordulat 2005-ben következett be, amikor Sándor Tamás ezredes felkérte, hogy legyen az újonnan alakuló, általa vezetett különleges műveleti zászlóalj törzsfőnöke. – Nagy kihívás és szép feladat volt egy vadonatúj képesség létrehozásában részt venni – mondja Ruszin ezredes –, hiszen mindenkinek egyszerre tanulnia és tanítania is kellett az új „szakmát”.

Dr. Ruszin Romulusz ezredes

döntés – mondja –, hiszen egy csapatnál szolgáló katona számára az önálló alakulatparancsnoki beosztás a pálya csúcса, arról már nem is beszélve, hogy nem mindenki kap ilyen felkérést.

Amikor arról kérdezem, hogy milyen volt ismét új „szakmát” tanulni, sőt abban egyből parancsnoki beosztásban

közös vonás bennük – indokolja, hogy miért nem kellett mindent az alaptól kezdenie. – Mindkét speciális alakulat azzal a céllal jött létre, hogy egyebek mellett a hagyományos katonai eszközökkel nem, vagy csak nehezen megoldható feladatokat lásson el. Így eszközrendszerük, kiképzésük is rengeteg közös elemet tartalmaz.

Ennek megfelelően aztán, amikor átvette a zászlóalj vezetését, nem volt teljesen ismeretlen számára a terep, s mivel egy kiválóan működő és vezetett alakulatot örökölt, sokat nem is akart változtatni.

– Legfőbb célom az eddigi értékek megóvása, valamint az új feladatok integrálása volt – mondja a parancsnok. Azt is hozzátesszi, hogy mindez nem volt nehéz, mivel a könnyű vegyes zászlóaljnál roppant felkészült, elkötelezett, és zömében „öreg” katonák szolgáltak minden szinten. Szerződéses katonáik

De visszatérve a könnyű vegyes zászlóaljnál eltöltött éveinek kezdetére, miután megalakították a különleges műveleti zászlóaljat, és kijelölt alegységeik rövid idő alatt, elismerésre méltó módon, alkalmazásra kész minősítést kaptak, ő is kapott egy ajánlatot: vállalja el a „25/88-as” parancsnoki beosztását. – Akkor már teljes mellszélességgel „különleges műveletként” sem volt nehéz a

kezdeni, visszautal 1993-ra, a légi mozgékonyaságú zászlóalj megalakításának évére. – Az MH 88. Légimozgékonyaságú Zászlóalj és a MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj egyaránt a volt 34. mélységi felderítő zászlóalj hagyományaira, személyi állományára építve kelt önálló életre, illetve alakult át, és jellegükből, feladatrendszerükből fakadóan nagyon sok a

nagy része 10-15 éve volt már az alakulatnál, s tekintve a magasnak még túlzással sem mondható fizetésüket, elkötelezettségük megkérdőjelezhetetlen, felkészültségük pedig önmagáért beszél: a világ számos pontjának művelési területein bizonyították már tudásukat.

Ezért a kiképzés gyakorlati részét bátran rájuk lehetett bízni, csak az elérendő célokat kellett meghatározni számukra.

Így aztán jöhetett a következő lépcső: az alegység- és zászlóaljszintű, önálló tervezőmunka erősítése. Ennek érdekében továbbra is mindent elkövettek azért, hogy altisztjeik, tisztjeik hazai és külföldi tanfolyamokon, iskolákon képezhessék tovább magukat, illetve missziós tapasztalatokat szerezhessenek. – Jó volt látni, hogy milyen is a „25/88-as életérzés” – mondja Ruszin ezredes. – Roppant összetartó a csapat, s bár aki nem tud beilleszkedni a rendszerbe, az hamar kilöködik, mégis jóval a hadsereg átlaga alatt van nálunk a fluktuáció. Ez az életérzés a külsőségekben is megmutatkozik, hiszen különleges a „Bevetésre kész!” köszöntésük, a zöldsapkát a speciális sapkarózsával ki kell érdemelni, a frissen érkezettek pedig, miután túlesnek a speciális beillesztő tanfolyamon, megerősítik esküjüket a zászlóalj – Pintér Ferenc alezredes, parancsnokhelyettes által alkotott – „honvéd hitvallása” szellemében.

A hazai kiképzések, gyakorlatok során továbbfejlesztették, szinte napivá tették az együttműködést az MH 86. Szolnok Helikopterbázissal, valamint a különleges műveleti zászlóaljjal, és a hagyományokra alapozva folytatják saját katonáik, valamint a más alakulatoktól érkezők speciális felkészítését. – Nagyon nagy szellemi tőke és gyakorlati tapasztalat halmozódott fel a zászlóaljnál, s nálunk alapvető, hogy egy-egy feladat megoldása előtt megbeszéléseket tartunk, amelyeken akár a rajparancsnokok is el-

jes zászlóalj itthon tartózkodott. Ilyen körülmények között pedig nagyon nehéz például az országvédelemmel kapcsolatos alaprendelhetési feladatok begyakoroltatása.

E problémákkal együtt – a parancsnok szerint – a zászlóalj katonái az elmúlt négy esztendőben itthon és külföldön egyaránt kiválóan teljesítettek. A jelenleg egy ejtőernyős, két gyorsreagálású (BTR páncélozott szállító harcjárművekkel ellátott és force protection felkészültségű), egy harctámogató, valamint egy logisztikai századdal rendelkező zászlóalj továbbra is „Bevetésre kész!”.

A ZÁSZLÓALJ HONVÉD HITVALLÁSA

1. „Magyar honvéd vagyok, Magyarország polgárait és nemzeti érdekeit szolgálom.”
2. „Rendületlenül készen állok hazánk érdekeinek védelmére, és ha kell, fegyveres harcban fogom legyőzni annak ellenségeit!”
3. „Fegyelmezett vagyok, fizikailag és mentálisan edzett, kiképzett a harci feladataimra.”
4. „Folyamatosan fenntartom fegyvereim, felszerelésem és saját magam harci képességeit.”
5. „Soha és semmilyen körülmény miatt nem hagyom cserben bajtársaimat!”
6. „A katonai élet szabályait megtartom, tisztelem előljáráimat és a rangban feljebb lévőket.”
7. „Szilárdan törekedni fogok a professzionális honvédség kialakítására, hogy méltó legyek elődeink katonai hagyományaihoz!”

„Huj, huj, hajrá!”

adatok során egyaránt mindenki úgy végezte feladatát, hogy nemcsak magában, hanem társaiban is biztos lehetett.

Persze nem volt mindig, minden „fenékgig tejfel” az elmúlt négy esztendőben sem. Bármennyire is elkötelezettek katonáik, sokan anyagi okokból nem válhatnának, hogy tovább szolgáljanak, és a civil életben kényszerültek boldogulni. A jól felkészült, már sok misszióban helytállt katonák „elvesztése” mindig fájó, az utánpótlás felkészítése pedig rengeteg munkát igényel. Telephelyi és raktározási problémák is vannak még, és az elmúlt négy esztendő sorozatos missziós feladatai miatt nagyon ritka volt, sőt szinte sosem fordult elő, hogy a tel-

mondhatják javaslataikat, ötleteiket – jellemzi vezetési elveit Ruszin ezredes. – A döntés végül persze az enyém, de azt az összes érintett véleményének, javaslatainak meghallgatása után hozom meg.

Mint fentebb már említettük, a zászlóalj katonái rendszeres visszatréfi voltak a különböző afganisztáni kontingenseknek, sőt maga a parancsnok is „magára hagyta” a zászlóaljat pár hónapra, az MH Tartományi Újjáépítési Csoport 11. váltásának parancsnoki besorozása miatt. – Odakint látszott igazán, hogy jó úton járunk, és milyen jól felkészült a csapat. A Pol-e Khomri-i éjszakai gyalogjárőrözések, vagy a hosszú távú, több napos és több járást érintő fel-

A magyar hadihajózás 165 éve (2.)

A monitorok elvesztése után az őrnaszádok lettek a flottilla legnagyobb úszóegységei.

ÚJRAKEZDÉSEK

A MAGYAR HADIHAJÓSOK KOMOLY GYAKORLATRA TETTEK SZERT AZ ÚJJÁSZERVEZÉS TERÉN, HISZEN AZ ELSŐ ÉS A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ UTÁN IS GYAKORLATILAG A SEMMIBŐL KELLETT FELÉPÍTENIÜK A FLOTTILLÁT, AMELY AZTÁN 2001-BEN MEGSZÚNT, MINT ÖNÁLLÓ SZERVEZETI EGYSÉG. ÖRÖKSÉGÉT AZ MH 1. HONVÉD TŰZSZERÉSZ- ÉS HADIHAJÓS EZRED HADIHAJÓS ALOSZTÁLYA VISZI TOVÁBB.

Az Osztrák–Magyar Monarchia Autolsó uralkodója, IV. Károly 1918 októberének végén úgy döntött, hogy a Dunaflottillát a magyar kormány kapja meg. A néhány nappal később, 1918. november 3-án Padovában megkötött fegyverszüneti szerződés értelmében ugyanakkor hazánkknak a hajók nagy részét át kellett adnia az antant hatalmak részére. Először hat monitort követtek, végül azonban öt monitortól (BOSNA, SAVA, ENNS, TEMES, KÖRÖS) és két őrnaszádtól (WELS, BARSCH) fosztották meg a flottillát.

Emellett elrendelték a megmaradt úszóegységek lefegyverzését, ám ezt a parancsot nem volt hajlandó teljesíteni a legénység; a fegyvereket, illetve a főbb gépkatapultákat így végül brit tengerészek távolították el, s szállították a demarkációs vonalon túli területekre, előbb

Bajára, majd Újvidékre. A Tanácsköztársaság leverése után – egészen pontosan 1919. november 18-án – aztán az első világháborúban győztes hatalmak a flottilla minden hadihajóját elvitték az akkor már a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság csapatai által megszállt Újvidékre. Az országban csak néhány vonatkozó motorcsónak és uszály maradt, harci úszóegység egy sem.

CSEREBERE

Ennek ugyanakkor nem volt különösebb jelentősége, mert mint kiderült, az 1920. június 4-én aláírt trianoni békediktátum előírásai értelmében a Szövetséges és Társult Főhatalmak amúgy is rátették volna a kezüket hazánk minden fegyverzett vízi járművére, melyek közül azonban később négy őrnaszádot

(LACHS, VIZA, WELS, CSUKA) visszszakaptunk, a dunai folyamrendőri szolgálat számára. A folyamőrség felállításáról 1920. október 4-én nyújtott be felterjesztést Wulff Olaf Richárd sorhajókapitány, hadihajós csapatfelügyelő, aki belátta, hogy a hadsereg amúgy is alacsony létszámát nem kellene feltétlenül haditengerészekkel terhelni, ugyanakkor a komoly tapasztattal rendelkező tisztikart és a matrózokat meg akarta menteni a fegyverem számára. Ennek szellemében az 1921. március elsején felállított Magyar Királyi Folyamőrség papíron a Belügyminisztérium alárendeltségében – ám a honvédség szerves részeként – kezdte meg tevékenységét.

A visszakapott őrnaszádok közül elsőként a SZEGED (ex WELS) állt hadrendbe 1921-ben. Két évvel később őt követte a KECSKEMÉT (ex VIZA),

A flottilla vezetése az aknákat tartotta a leghatásosabb eszköznek a szomszédos országok nagyobb folyamerőivel szemben.

1928-ig pedig a SIÓFOK-ra átkeresztelt CSUKA, illetve a korábban LACHS néven futott DEBRECEN is csatlakozott hozzájuk. 1927-ben további három, tüzérségi eszközeitől megfosztott őrnászádot (COMPÓ, STÖR, FOGAS) vásároltunk Ausztriától, majd 1929 augusztusában megszereztük tőlük a szintén leszerelt BARSCH-ot is, cserébe a SIÓFOK-ért.

A folyamerősg az idővel dízelesített és modernebb fegyverzetrel ellátott őrnászádok mellett számos más úszóegységet is rendszeresített. Ezek sorába tartozott például az egyaránt 1927-ben vízre bo-

csátott MAROS aknarakó-aknaszedő hajó és CSOBÁNC vontatóhajó. Az utóbbi kiszolgálóegységként működött, fő feladata a folyékony üzemanyag tárolása és szállítása volt, de a parancsnoki törzs elhelyezésére is alkalmassá tették. A folyamerősg ezeken felül rendelkezett néhány kisebb hajóval, motorcsónakkal, páncélos (páncélozott) motorcsónakkal, illetve kiképzési célokat szolgáló vitorlással is. Természetesen a fejlesztésekre vonatkozó elképzelésekből nem volt hiány, ám e tervek alig 22 százalékáa valósult meg 1940-ig. Az okok elsősorban az ország nehéz pénz-

ügyi helyzetére vezethetők vissza, de azt is látnunk kell, hogy a honvédségi modernizáció terén a legtöbb fegyvernem elsőbbséget élvezett a flottillával szemben.

VISSZA A HONVÉDSÉGHEZ

1939. január 15-én a folyamerősg amúgy is formális belügyminisztériumi alárendeltsége megszűnt, s önálló fegyvernemként – Magyar Királyi Honvéd Folyamerők néven – visszakerült a honvédséghez. A következő esztendőben pedig végre kézzelfogható eredményt hozott az 1930-as évek közepe óta folytatott, modern és ütöképes folyamharcú úszóegységek építését célzó program. PM 1 jelzéssel vízre bocsátották ugyan is azt a 28 méter hosszú, 3,8 méter széles, 0,7 méter merüléssű, 38 tonna vízkiszorítású páncélos motorcsónakot, amelyet három, összesen 480 lóerős dízelmotor hajtott, akár 36 km/h sebességgel. Tervezői prototípusnak szánták, s a tapasztalatok kiértékelése után összesen öt egységet akartak építeni, ám ezek közül egy sem állt szolgálatba a második világháború végéig.

A PM 1-nél kisebb, a változattól függően 14,3–16 méter hosszú, 3–3,1 méter széles, 0,6 méter merüléssű, 20–26 tonna vízkiszorítású aknasz motorcsónakokból (AM) viszont tizenegyet sikerült hadrendbe állítani – a tervezett tizenkettőtől. Ezek a balatonfüredi hajógyárban készültek, akárcsak a PM és az AM keverékéként megalkotott 21,6 mé-

Deszantolás motorcsónakról.

ter hosszú, 3,6 méter széles, 0,8 méter merüléssű, 28 tonna vízkiszorítású páncélos aknasz motorcsónak (PAM), amely erős fegyverzetének és páncélvédeltségének köszönhetően gyalogsági tűzben is képes volt aknatelepítésre, aknataktásra, illetve erőszakos felderítésre. 1943-ban nyolc egység gyártása vette kezdetét, de 1944 nyaráig csak kettő (PAM 21, PAM 22) készült el. Szembetűnő, hogy a flottilla fejlesztésénél mennyire előtérbe helyezték az aknatelepítő képességet. Ez persze korántsem tekinthető a véletlen művének: a fegyvernem irányítása (például az akkor vezérőkapitányi rendfokozattal szolgáló Wulff) ugyanis már az 1930-as évek elején felismerte, hogy a szomszédos országok nagyobb folyamerőivel szemben az akna a leghatásosabb eszköz.

Persze, a többi hadviselő fél is bevetette ezt a fegyvert, ám amíg a jugoszlávok lehorgonyozott aknáin nem okoztak különösebb nehézséget, addig a szövetséges légierő által a német olaj- és hadianyag-szállítás fontos útvonalaként

számon tartott Dunába szórt mágneses-indukciós aknák komoly fejtörést okoztak a magyar hadihajósoknak. Annál is inkább, mert a hatástalanításhoz szükséges műszaki adatokat, szerkezeti leírásokat nem kapták meg a dokumentumokat féltve őrző németektől, akik maguknak tartották fenn az aknák szétszerelésének vagy megsemmisítésének jogát. Erre válaszul 1944 nyarán a folyamerők parancsnokságán – Péter Tivadar kapitány vezetésével – műszaki végzettségű tisztből a legnagyobb titokban létrehozott egy csoportot, amely aztán szép eredményeket ért el a mágneses-indukciós aknák tanulmányozása és hatástalanítása terén.

Mindeközben megállíthatatlanul közelített az ország felé a Vörös Hadsereg, s az ősz folyamán el is érte a Duna magyar szakaszát. Ahogy a szovjetek egyre nagyobb területeket vontak ellenőrzésük alá, úgy csökkent az őrnászádok alkalmazásának lehetősége, hiszen ezek a hajók – gyenge páncélzatuk miatt – nem tudtak hatásosan védekezni

az ellenséges tüzérséggel, páncélelhárító fegyverekkel és harcokszikkal szemben. Jól példázza ezt a DEBRECEN esete, amely 1944. november 25-én Százhalombatta–Tököl térségében több súlyos találatot kapott, majd megfeneklett a Kácsás-szigeten; az őrnászádot legénységéből kilencen veszték oda.

1944 decemberének utolsó napjaiban a folyamerők parancsnoksága a hadihajók egy részét (egészen pontosan az őrnászádezzredet) Németországba küldte, ám az úszóegységek végül csak az ausztriai Linz térségéig jutottak el: 1945. május 8-án ott érte őket a kapituláció híre, a hajóállomány pedig nem sokkal később amerikai hadiszákmány lett.

HARC AZ AKNÁK ELLEN

A második világháború befejezése után a Duna hajózáóját a szovjet flottilla megtisztította a mágneses-indukciós aknáktól. A folyó teljes aknamentesítése ugyanakkor az újonnan létrehozott Honvéd Hadihajós Osztláyra várt, amely

Az antanttól visszakapott négy őrnászádot közül elsőként a SZEGER állt hadrendbe.

A FAM a második világháború követő aknamentesítés fontos szereplője volt.

önerőből két különleges hajót, fatestű aknászmotorost (FAM) épített ehhez a munkához. Az úszóegységeket FAM 1 és FAM 2 jelzéssel 1948. június 5-én állították szolgálatba, majd kisebb módosításokkal – immár Balatonfüreden – továbbá tizenkettőt gyártottak belőlük 1949–50-ben. Napjainkra viszont hírhedtebbek sem maradtak a FAM-okból, hiszen azokat az aknamentesítés befejeztével szétbontották.

A flottilla birtokába került első komolyabb úszóegység az aknász motorcsónak (AM) volt. Ennek előzményeként 1945 őszén a Sió-csatornából kimentek az AM 1-et, a következő év tavaszán pedig a Dunából az AM 3-at. Műhely hiányában viszont a hadihajós osztály nem tudta megjavítani őket, ezért megállapodást kötöttek egy polgári hajózási vállalattal, amely az egyik AM-ért cserébe, rendbe hozta a másikat. Ezt a hajót 1947. szeptember 12-én bocsátották vízre, s jelentős szerepet töltött be a Duna aknamentesítésében.

A Magyar Néphadsereg folyami flottillájának első páncélos hajója szintén a vízből történt kiemelés után állt hadrendbe. Ez a Duna bagoméri ágában még 1944 telén elsüllyedt, majdnem teljesen kész PM 3 volt, amelyet 1948 szeptemberében vontattak be az óbudai kikötőbe, hogy aztán kijavítva és újjáépítve 1950 áprilisában AN 1 (ágyús naszád) néven kezdje meg szolgálatát. Ekkor már javában zajlott a haderő nagyarányú fej-

Az 1944 telén elsüllyedt, majd 1948 szeptemberében a Dunából kiemelt PM 3 nevű úszóegység ágyús naszádként született újjá.

lesztése, melynek során 1950-ben – a hatásosabb folyamvédelem érdekében – a flottilla kis, alumíniumból készült aknásznaszádokat (AN) kapott. Az AN-ek a balatonfüredi és a váci hajógyárban készültek, ahol még a második világháború végéről megmaradt néhány félig kész páncélos aknászmotorcsónak is. Ezek közül kettőt később befejeztek, majd könnyű ágyús naszád (KÁN) néven 1950-ben és 1953-ban átadták a flottillának. A KÁN I. 1954-ben, egy vonatási gyakorlat közben felborult és elsüllyedt. Néhány héttel később kiemelték, majd Újpestre vontatták; 1956 körül bontották le, míg a nála kicsit nagyobb KÁN II. 1964-ig maradt a néphadsereg kötelékében. A következő nagy fejlesztés

1981-ben volt, amikor hat aknamentesítő hajót (AM) szereztek be Jugoszláviából; ezek közül három ma is hadrendben áll.

Közben a szervezeti átalakítások sem kerültek el az alakulatot, amely az 1960-as évektől Ónáll Hadihajós Dandár, 1989-től pedig Honvéd Folyami Flottilla néven működött. A flottillát 2001-ben megszüntették, feladatait pedig a tűzserzés-alakulatba integrált, karcsúsított hadihajós alosztály viszi tovább.

(A cikk elkészítéséhez nyújtott segítségéért köszönet illeti Hoczsa István főtörzsőrmestert, az AM-32 DUNA-FÖLDVÁR elektroaknászát és Tóth Edmond főtörzsőrmestert, az AM-22 ÓBUDA elektroaknászát.)

Az 1981-ben Jugoszláviából vásárolt hat aknamentesítő hajó (AM) közül napjainkban még három áll hadrendben.

Esélyegyenlőségi tábor, Szentendre.

KATONÁS VAKÁCIÓ

IDÉN NYÁRON IS SZÁMOS TÁBOROZÁSI, KIKAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉG VÁRTA A HONVÉDSÉG IRÁNT ÉRDEKLŐDŐ GYERMEKEKET.

Tatán az MH 25. Klapka György Lövészdandár hirdetett tábort az alakulatnál dolgozók gyerekei számára. A fiatalok rengeteg fejlesztő játékkal ismerkedhettek meg, kreativitásukat, mozgásigényüket színjátéssal, „kincskereséssel” élhették ki. A gyerekeket igazi török kori hangulatot varázsoló hagyományörzők is meglátogatták.

Szintén Tata volt a helyszíne az egyhetes KatonaSuli-tábornak, ahol a tereptarka gyakorlatot öltő fiatalok „kiképzése” már a program első pillanataiban megkezdődött: a tatai lövészek alakifoglalkozáson és testnevelés-felmérésen tesztelték a diákok fegyverzettségét és állóképességét. A „próbán” mindenki megfelelt, ami nem véletlen, hiszen a táboraiba érkezett két lány és huszonkét fiú az elmúlt tanév során saját iskolájában is részt vett több katonai jellegű foglalkozáson. Egyebek mellett tereptan, tájékozódási és harcjármű-ismeretek, paintball- és kispuskalövészet szerepelt a programok közt – igen tartalmas hét

napot tölthettek el tehát a tábor lakói, akik között talán ott voltak már a Magyar Honvédség leendő hivatásos vagy szerződéses katonái is.

Nyári tábort szerveztek Hódmezővásárhelyen is. Az MH 5. Bocskai István Lövészdandár hódmezővásárhelyi helyőrségében szolgáló katonák gyerekei közül két hét alatt közel hatvanan élvezhették a programokat és pillanthatnak bele a laktanya életébe. A legnagyobb sikert az alakulatnál rendszeresített BTR-80-asok aratták. Miután mindegyik táborlakó alaposan megvizsgálta a harcjárműveket kívülről-belülről, egy rövid kirándulást tettek velük a laktanyában. Ezt követően „alaki foglalkozáson” sajátították el a jellegzetes katonai mozgásformák alapjait, majd pedig ügyességi feladatokon kellett bizonyítaniuk. A hét további részében kirándulások tették még emlékezetesebbé a táborozást.

A HM Katolikus Tábort Püspökség zalavári gyerek-tábora immár tizedik alkalommal nyitotta meg kapuit. A Ma-

gyar Honvédségnél és a Honvédelmi Minisztériumban szolgáló katonák, valamint közalkalmazottak gyermekeinek sáttortáborát idén is az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred kato-

A HM Katolikus Tábori Püspökség gyerektábor, Zalavár.

A Bocskai-dandár nyári tábora, Hódmezővásárhely.

A Klapka-dandár gyerektábor, Tata.

nái építették fel, egyetlen nap alatt. A visszatérők és az itt először táborozók egyaránt részt vettek a természetvédelmi és kézműves-foglalkozásokon, emellett fűszert, fűrdözés, kirándulás is sze-

lyi sétarepülés volt.

2013-ban minden eddiginél nagyobb érdeklődés övezte a Vadóc-tábort a debreceni Kossuth-laktanyában. Az MH 5. Bocskai István Lovászdandár negyedik alkalommal szervezte meg a kététes tábort, amelynek első tumasára negyvenen jelentek meg, a második héten viszont duplázni kellett a pedagógusok és a segítők létszámát, hiszen nyolcven gyerek vette birtokba a laktanya sportcsarnok melletti erdős területét.

A tábor programja általában a dandár munkaidejéhez igazodott, ám mindkét héten volt egy-egy nap, amikor a bátrabbak bent aludhattak a laktanya fenyeőfi között felállított 50 személyes katonai sátorban. Ezen az estén vacsorára pizza, majd hatalmas tábornút várta a gyerekeket. A táborlakók félórás váltásokban adtak őrseget. Az éberségre szükség is volt, mert az „ellenség” az éj leple alatt próbálta meg ellopni a tábor zászlaját. A vadócok hősiiesen védték meg a lobogót, foglyul ejtették, majd fogdába kísérték a „betolakodókat”,

hogyan azután már a legnagyobb nyugalomban aludhassanak hálószájkaikban, igazi tábori körülmények között.

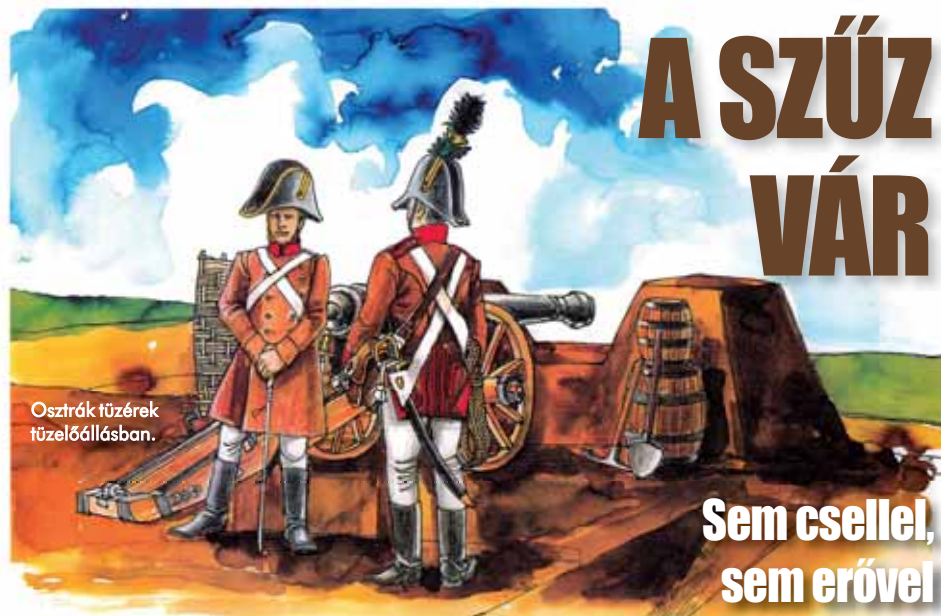
A gyerekek minden tumbában megismerkedhettek a debreceni laktanyával, a katonai felszerelésekkel és fegyverekkel, emellett interaktív tárlatvezetésen vehettek részt az alakulat csapatmúzeumában. Játsszóterre és játszóházba, kirándulásra vitte őket a

repelt a programban. Idén az egyik legnépszerűbb esemény a szombathe-

katonai autóbussz. A kézműves-foglalkozások, a közös zenélések és éneklések végigkísérték a napokat, s Bódi Ádámmal, a DVSC futballistájával is focizhattak a táborozók a laktanya sportcsarnokában.

Szentendrén, az MH Altiszti Akadémián az esélyegyenlőség jegyében rendezett tábort a Honvédelmi Minisztérium és az Országos Roma Önkormányzat. A táborban különös figyelmet fordítottak az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tudatosság növelésére, valamint a honvédelmi tárca esélyegyenlőségre vonatkozó szakmai munkájának bemutatására.

A roma származású és hátrányos helyzetű fiatalok megismerkedtek a szolgálati szabályzattal, alaki kiképzéssel és sportfoglalkozáson vettek részt. Meglepetésként Kótai Mihály ökölvívó világbajnok is meglátogatta a táborban edződjő ifjú katonajelölteket. A kiképzés legizgalmasabb része a lögyakorlat volt, amelyen a pisztoly- és kispuskalövészet mellett a fiatalok a löfgyerekek szerkezetét is tanulmányozhatták. E „kiképzési programot” tereptan, menetgyakorlat, valamint túlélési foglalkozás zárta.

Osztirák tüzérek tüzelőállásban.

A SZŰZ VÁR

Sem csellem, sem erővel

A KOMÁROMI VÁRNAK AZ 1848/49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC IDEJÉN BETÖLTÖTT SZEREPE SZÉLES KÖRBE ISMERT, ÁM ARRÓL EDDIG KEVESEBBET HALLHATTUNK, HOGY AZ ERŐDRENDSZER NÉGY ÉVTIZEDDEL KORÁBBAN, A HABSURG BIRODALOM NAPÓLEONNAL VÍVOTT 1809. ÉVI HÁBORÚJÁBAN HASONLÓAN FONTOS FELADATOT LÁTOTT EL.

A komáromi vár a török hódoltság idején vált kiemelkedően fontos erősséggé a Habsburg Birodalom védő magyarországi végvárendszerben: jelentősége abban állt, hogy ellenőrzése alatt tartotta a Balkán felől Budán keresztül Bécsbe futó fontos hadiutat. Kieépítésére és folyamatos korszerűsítésére ennek megfelelően rengeteget költöttek, ám a vár sorsa a török kiűzése után alaposan megváltozott: mivel a Habsburg Birodalom központi területén állt, hadászati szempontból leértékelődött, fenntartására és fejlesztésére pedig a következő évtizedekben már nem fordítottak nagy figyelmet.

Komárom történetében a napóleoni háborúk hozták az újabb fordulatot. A franciáktól elszenvetett vereségek hatására újra kellett gondolni a birodalom katonai biztonságának kérdését. Az erre vonatkozó elképzelés kidolgozásával 1807 janu-

árjában Anton Mayer von Heldensfeld tábornoki ezredet (később táborsemagot), a császári-királyi haderő táborkarának növekedését bízták meg, aki a komáromi erőnek központi szerepet szánt.

– Mayer ezredes egy hatalmas rakatár- vár létrehozásának tervével állt elő, ahová a császári-királyi erők egy esetleges vereség után visszavonulhatnak. Ott aztán védett körülmények között rendezhették soraikat, kiegészíthetik készleteiket, felszerelésüket az erőrendszerben felhalmozott tartalékból, majd így megerősölvé belevághatnak egy újabb hadműveletbe. Mayer figyelembe vette azt is, hogy Komáromot még soha nem foglalták el, álláspontja szerint ezért is kellett itt lennie a birodalom „fő hadi gyűlekezőhelyének” – mutat rá Csikány Tamás ezredes, a Nemzeti Köszölgélati Egyetem vezetője a témáról. Az erődrendszer felkész állapotban volt, amikor 1809. április 10-én Károly főherceg vezetésével a császári főerő át- lépte az Inn folyót, ami az újabb osztirák-francia háború kezdetét jelentette. A

immár közel két évtizede kutatja az erőrendszer történetét.

A komáromi vár korszerűsítésére és kibővítésére vonatkozó császári döntés 1808. áprilisában született meg; a terveket az akkor a Hadmérnöki Főigazgatáson dolgozó Thierry De Vaux altábornagy készítette el, míg a kivitelezés vezetésével 1808. május 21-én Johann Gabriel Marquis von Chasteler de Courcelles altábornagyot bízták meg. A szakemberek irányítása mellett a katonák és a munkások 1808. második felében elkezdtek s nagyrészt be is fejezték az Öregvár és az Újvár helyreállítását, korszerűsítését, valamint a két hídfő erődjeinek, sáncainak felépítését.

– Az erődrendszer felkész állapotban volt, amikor 1809. április 10-én Károly főherceg vezetésével a császári főerő át- lépte az Inn folyót, ami az újabb osztirák-francia háború kezdetét jelentette. A

hadműveletek megindítását a katonai vezetés elhamarkodottnak tartotta: úgy vélték, a komáromi építkezéseket tekintve a háború korán jött, de nem lehetett mit tenni, a politikai érdekek felülírták a birodalom hosszú távú biztonságát néző szempontok érvényesülését. Mint ahogy Chasteler emlékiratából is kitűnik, még legalább egy év kellett volna ahhoz, hogy a hatalmas erőrendszer képes legyen megfelelni feladatának. Az altábornagy mindazonáltal igyekezett igazodni az új körülményekhez, amelynek eredményeként felgyorsultak a vár védhető állapotba hozása érdekében végzett munkálatok. A szakértelmet jelentő katonákat azonban egyre nagyobb számban vezényelték el, április első napjaitól pedig már Chasteler-nek is a csatateret kellett bizonyítania rátermettségét. 1809 nyarán Magyarország nyugati része a körülmények közepette vált a főhadszíntér részévé – jegyzi meg Csikány Tamás ezredes.

A háború kitörése után Napóleonnak mindössze négy napra volt szüksége ahhoz, hogy megállítsa, majd visszavonulásra kényszerítse az osztrák császár hadseregét. A kezdeményezés – miként minden korábbi osztrákok elleni háborúban –

a franciák kezébe került: Napóleon ismét elindulhatott Bécs felé, amit május 12-én el is foglalt. Haderejének egy része az aspernói csata (május 21–22.) után lépett hazánk területére, a felek pedig 1809. június 14–15-én Gyömről ütköztek meg egymással. A végeredmény ismert: a János főherceg (a fővezéri posztot betöltő Károly főherceg öccse) irányításával Észak-Itália felől érkező osztrák haderő – amely kiegészült a magyar nemesi felkelés csapataival – vereséget szenvedett a Jenő alkirály vezette franciáktól.

János ezt követően megkezdte a visszavonulást keleti irányba, Komárom felé, ahol ekkor már hetek óta rohamtempóban zajlott a munka. A Duna jobb partján egy olyan sáncrendszer létrehozásán fáradoztak, amelytől a francia erők feltartóztatását remélték. Az erőt aztán ebben a félkész állapotban is betöltötte a funkcióját, ám ez jórészt annak volt köszönhető, hogy a francia csapatokat vezető Jenő alkirály nem teljesítette mostohaapja, Bonaparte Napóleon elvárásait, s nem üldözte kellő vehemenciával az osztrákokat és a magyar nemesi felkelés csapatait, amelyek így Komáromnál átkelhettek a Dunán. Megnyílt tehát annak lehetősége, hogy a Gyömről

alulmaradt erők csatlakozzanak a Morva-mezőn álló – Károly vezette – osztrák főereghez. Erre azonban mégsem került sor, elsősorban János önféjűsége miatt; ő ugyanis egy Magyarországról indítandó hadművelettel akarta hátba támadni a franciákat. Wagramnál így Károly egymaga volt kénytelen felvenni a harcot az ellenséggel. A csata során mindkét fél azt leste, hogy Pozsony felől mikor tűnnek fel János csapatai. Ám azok nem érkeztek meg. A többi ismert: Napóleon a háború kimenetelét eldöntő győzelmet aratott 1809. július 5–6-án – ad történelmi áttekintést Csikány Tamás.

Komárom jelentősége a békekötés után még inkább felértékelődött. A háború megmutatta, hogy Mayer ezredes koncepciója – miszerint a birodalom belsejében kell létrehozni egy hadászati alappontot – teljes mértékben helytálló. Ennek fényében nem meglepő, hogy az Osztrák Császárság új birodalmi erődtípusú rendszerének kialakításáról szóló, 1810. április 21-én született uralkodói rendeletben Komárom első helyen szerepel, mint „az egész monarchia fő-központi raktárbázisa”.

Az építkezések kisebb-nagyobb megszakításokkal még hatvan évig folytatódtak. Az 1870-es évekre azonban megváltozott az akkor már Osztrák–Magyar Monarchiának nevezett államalakulat katonai biztonságával kapcsolatos koncepciója, s erődöket már elsősorban a határok mentén építettek, fejlesztettek. Mindez másodrendűvé minősítette vissza Komáromot, amelyet ráadásul az ekkor megjelenő új fegyverek, elsősorban a modern tüzérségi eszközök elavulttá is tettek.

Komárom igazi erőpróbája az 1848/49-es szabadságharc idején jött el: a sors fintoraként akkor éppen a császári-királyi hadsereg próbálta meg visszaszerezni az erődrendszert a „rebellis” magyaroktól, sikertelenül. Nem véletlenül szerepel tehát több, még a napóleoni háborúk idejéről származó német nyelvű forrásban Komárommal összefüggésben a „Jungfräuliche Festung”, azaz a „szűz vár” kifejezés. Az erősséget ugyanis az ellenség ostrommal soha nem tudta bevenni: úgy tartották, könnyebb elvenni az Újvár központi (azaz Madonna-) bástyáján álló kőszűz ártatlanságát, mint a várat elfoglalni. Komárom bevehetlenségét hirdeti a szobor alatt olvasható latin nyelvű szöveg is: NEC ARTE NEC MARTE, azaz sem csellel, sem erővel – mondja Csikány Tamás.

Az illusztrációk Csikány Tamás Komárom, a szűz vár című könyvéből (Kossuth Kiadó, 2012) valók.

JÁTÉK HADSEREG

AZ ÓLOMKATONÁK BIZTON ŐRZIK STÁTUSUKAT A JÁTÉKBIRODALOMBAN, JÓLLEHET, A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM (HM HIM) JÁTÉK KATONÁK, KATONAI JÁTÉKOK ELNEVEZÉSŰ NAGYSZABÁSÚ KIÁLLÍTÁSÁN MÁR A DIGITÁLIS VILÁG SZEREPLŐI HÓDÍTANAK.

Andersen A rendíthetetlen ólomkatonák című meséje azért örökvélnyű, mert hőse elszánt, állhatatos s elérni célját, megtestesíti az örök szerelem jelképét, heroikus halála katartikus. Igazi távlatos történet; nem véletlenül alkottak belőle filmet, rockoperát. – Miniatűr ólomkatonákat találtak már a fáraók sírjaiban is – kalauzol a múltba Závodai Szilvia muzeológus. – Tehát más kultúrákban s korszakokban is léteztek ezek a kedves kis figurák. Fából, rongyból, kerámiából fejlődtek a cin, majd az ólom és az ón szintjére.

Az ón a középkor vívmánya, ötvözet formájában kerültek előtérbe jó tulajdonságai, a könnyű hajlíthatóság, a tartósság, a korrózióállóság. Ólommal ötvözve ezüstszerűvé válik, ezért hívják a szegények ezüstjének. Formaadó technikája az öntés: vasedényben megolvastják, a

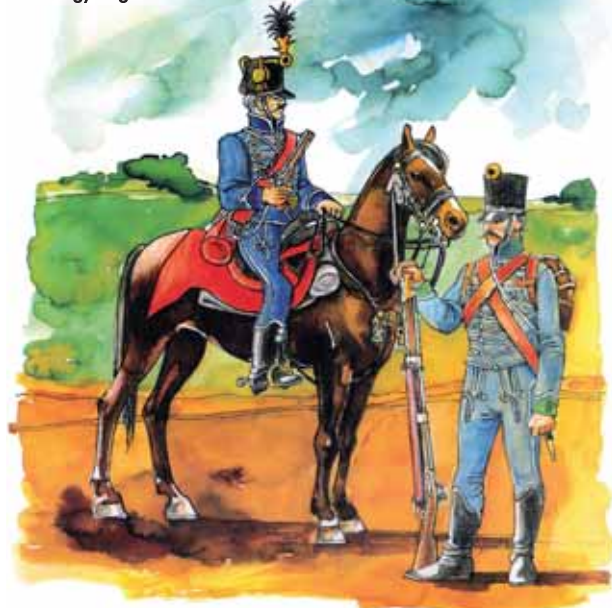
nyersanyagot kellő hőfokra hevítik és vaskanállal kimerítve formába öntik. A forma sokféle lehet: homok, gipsz, ólom, réz stb. Az öntéshez tökéletes forma szükséges, fontos az anyag összetétele s az öntő ügyessége. Díszítőtechnikája a vésés, gravírozás, cizellálás vagy poncolás; további díszítőelem a hidegfestés, lakkozás és rézrátét. Eleinte szerzetesek művelték az öntést, ám hamarosan

világi mesterek vették át, akik a kontárkiszorítására, a minőség szavatolására céhekbe tömörültek; a budai vagy a marosvásárhelyi országgyűlésen háromféle azonosító jeget követeltek meg az öntárotyakon.

A fémből készülő játék katonák tömeggyártása a XVIII. században indult el, 1893-tól az üreges öntés feltalálásával az angolok kerültek a gyártás élére. Hazánkban 1945-ig virágzott az ólomkatonakultus. Ezután 1990-ig tiltották, súlyosan büntették az ólomkatonakészítést, mert a

Nemesi felkelő lovas és gyalogos.

Rendíthetetlen ólmokatonák

figurák fémanyagából lőszert is gyárt-hattak. Talán ennek is köszönhető (no meg a borsos áraknak), hogy nálunk csak kevesen hódolnak az ólmokatonakészítésnek és -gyűjtésnek. Külföldön viszont óriási a kultúrtörténeti jelentősége, hagyománya. Ezekből jócskán lenne mit átvennünk, mert nálunk egyelőre nincs valóságos értékük, inkább csak áruk van az ólmokatonáknak, állapítja meg Fábian Dénes Zoltán játékkatona-szakértő, a kecskeméti Szórákatétné Játékmúzeum

és -műhely egyik kiadványában. Gyakorta tapasztalhatjuk, hogy az öreg ólmokatonák már a másolatok másolatai... E gyönyörű játéknak egyik alapja a léptékárynyosság. A jól megválasztott, egymással harmonizáló léptékek teszik igazán szépé és játszhatóvá. – A méretnagyságnak, a harcméretnek, az idő- és távolságléptéknek összhangban kell lennie ahhoz, hogy a játszma élvezetes lehessen – mutat rá egy másik játékkatona-szakértő, Horváth Lajos. – A léptékeket és a szabályokat kész ajánlatkén kapjuk, kiválasztottuk kedvenc szabályunkat, ezzel már a játék összes léptékét megjelöltük. Azt persze szem előtt kell tartanunk, hogy minél kisebbek a modellek, annál kevésbé részletesek; s minél nagyobbak, annál kisebb harcászati léptéket lehet velük szimulálni. Az igazi ólmokatonáknak formailag négy alaptípust különböztetjük meg: kétoldalas (kétdimenziós) figura, lapos önfigura, más néven zsillett figura. A második alaptípus a féllapos vagy féldomború alak, a harmadik a már

kiegészítő (terepasztal, vár, őrtorony, harci és zenei eszközök stb.) elemekhez való vonzódás az ember tulajdonságaiból következik: a játék, a versengés, a fantáziálás. A képzeltet pedig megteremt a valóságot megszépítő, biztonságot, meghittséget, ellátást elősegítő vagy a vágyakat megjelenítő meséket, mítoszokat, amely hősei között ott a katona, mint a próbatétel, a helytállás, a szolidaritás alakja; célja, küldetése van. A „csatázás” örökéletű az ember életében. Fogalmát H. G. Wells 1913-ban a Kicsiny háborúk című művében így határozta meg: „Tizenkét és százötven év közötti fiúk játéka, és olyan intelligensebb lányoké, akiket mindig is érdekeltek a fiúk könyvei és játéka”.

A hadijáték, a játék katona nem ment ki divatból, csak a formája változott. Ezt ismertte fel s kezdte el szervezni őt

éve a Játék katonák, katonai játékok interaktív tárlatát a HM HIM. Az alapos rendszerező- és gyűjtőmunka, a pályázatok, a számtalan magán- és közgyűjtő önzetlen segítsége végül sikerrel koronázta a kiállítást, amely egyedülálló a maga nemében, a látogatók kedvéért pedig – figyelembe véve az életkori sajátosságokat – pihenő- és játszótermet is berendeztek, hogy maradéktalanul örülhessenek a játékkatonáknak, a katonai játékoknak.

teljesen

korplasztikájú ön/ólmofigura, a negyedik alaptípus pedig az üreges öntésű figura. Az alak gyakorlatot végző és harcoló ólmokatonához, s mindenféle

AZ ELSŐ MAGYAR KATONAI PILÓTA ÉLETÚTJA

Repüléstörténetünk jelentős alakja, petróczi Petróczi István repülőzredes (1874–1957) volt az első magyar katonai pilóta, a hazai repülőcsapatok első parancsnoka, a légótgalmal megermetője. E széles látókörű, kirünő szervező, új dolgok iránt fogékony katonáról, kiváló repülési szakemberről szól a Zrínyi Kiadó gondozásában most megjelent Légjáró című katonarepüléstörténeti, életrajzi kötet. A szerző, Révész Tamás történész tüzetesen végigkutatva Petróczi István ősi, szépségségi – felvidéki – gyökerű, a katonáskodáshoz is kapcsolódó, tizlándzsás (a II. gyepűvonalat, országhatárt védő) nemesi családjának iratait, a korabeli katonai dokumentumokat, sőt felkutatott három visszaemlékezőt is, akik személyesen ismerték az ezredest.

Miután megannyi egyéni teljesítmény, bravúr, újdonság, kezdeményezés köthető Petróczi István nevéhez, élete tálán kínálta annak lehetőségét, hogy a szerző túllépjen a hagyományos életrajzi kereteken. A könyv ily módon az immár több mint százéves katonai repülés első négy évtizedének – technikatörténeti különlegességekben is bővelkedő – eseményein is végigszárnyal. A Révész Tamás tízévi munkájának alaposágról valló, egyéni történeti stílusú tükröző könyv Szabó József nyugállományú vezérőrmagy, címzetes egyetemi tanár előszavával, Szakály Sándor történetészprofesszor lektorálásával, valamint ritka, korabeli képfelvételekkel, technikai ismertetésekkel vált teljessé.

Az úttörőmunkának számító kötetből megtudhatjuk: Petróczi István – végigjárva az Osztrák–Magyar Monarchiát – dolgozott az európai hírvé bécsei császári és királyi Katonaföldrajzi Intézetben, s 1910. július 28-án első között tett pilótavizsgát egy Wright–Knoller típusú repülőgépen. (Ehhez a naphoz köthet-

jük az önálló magyar katonai repülés kezdetét.)

Páratlan életútja során másodikként nyerte el a megtisztelő Táborig pilóta címet és igazolványt. Irányította az első repülőiskolát Bécstől, vezetésével vetettek be először repülőgépeket hadgyakorlaton 1911 augusztusában, Kaposvár mellett, majd szeptember elején, Esztergom–Komárom körzetében. Kármán Tódor főhadnaggyal, valamint Zsurovecz Vilmos hadnaggyal együtt tervezett és épített meg egy megfigyelőhelikoptert, amely a három alkotó nevének kezdőbetűje után PKZ-ként vált ismertté.

1910 táján elképzelések születtek egy Budapest közeli, majd egy hortobágyi léghajóbázis létesítéséről, amelynek tervezésére, irányítására szintén Petróczi István szemelték ki. Miután a repülőparkok kérdése is előtérbe került, 1913. május 10–12-én az ő közreműködésével adták át az újvidéki komplett repteret, az első

magyarországi katonai légbázist. Trianon után részt vett a teljesen szétvert, kifosztott, leszerelt légierő újrászervezésében, valamint a Magyar Aero Szövetség, illetve a Légótgalmi Liga megalapításában.

A Légjáró még számos érdekességgel szolgál Petróczi Istvánról és a magyar katonai repülésről. Győződjön meg erről személyesen e kiválóan szerkesztett kötet révén.

Verpelétiek a Bem-mauzóleumnál

A verpeléti Fegyveres Erők és Testületek Bem József Honvéd Nyugállományúak Klubjának tagjai a közelmúltban négy-napos kiránduláson jártak a lengyelországi Tarnówban. A résztvevők felkeresték az e lengyel városban született Bem József mauzóleumát, illetve az 1848/49-es forradalom és szabadságharc hős tábornokához köthető emlékhelyeket. A program során felvették a kapcsolatot a tarnów-i nyugállományú katonák klubjával. A két klub vezetője

– Edmund Tyszka ny. alezredes és Harangodi László ny. őrnagy – hosszú távú együttműködésben is megállapodott. Célként határozták meg egymás szervezeteinek, tagságának jobb megismerését, a lengyel–magyar katonai kapcsolatok és hagyományok további ápolását. Ennek szellemében jövő nyáron nagy szeretettel várják a tarnów-iaikat Verpeléten.

*Harangodi László ny. őrnagy
Fotó: Farkas Gábor ny. alezredes*

Kiskunhalasi hadisírok

Az 1848 és 1956 közötti időszak magyarországi hadisírijairól, illetve hősi emlékműveiről végzett adatgyűjtést a Honvédelmi Minisztérium. A HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály által kidolgozott kérdőív a Belügyminisztérium informatikai rendszerén keresztül jutott el minden önkormányzathoz. A munkához Kiskunhalason a helyhatóság a városban élő Végső István történész segítségét kérte, aki a témában végzett tízéves kutatásának anyagát is átadta az adatbázis összeállításához. Kiskunhalas három sírkertjében – a

református régi temetőben, a református új temetőben, illetve a római katolikus temetőben – mintegy 150 magyar hadisír található. Ezeket az önkormányzat mellett civil szervezetek és magánszemélyek is gondozzák.

Honvedelem.hu

IN MEMORIAM

2013. június 24. és július 19. között elhunytak:

Fekete György ny. ezredes (84), Gál István ny. ezredes (83), Demeter Győző ny. ezredes (81), Kovács Sándor ny. ezredes (81), Bocskai Dezső ny. ezredes (66), Kiss Sándor ny. ezredes (84), Stelcz Gyula László ny. ezredes (77), Fisser Bertalan ny. alezredes (81), Holl Géza ny. alezredes (72), Lipcsák Károly ny. alezredes (80), Magyar István ny. alezredes (72), Mélyi Tibor ny. alezredes (93), Molich Jenő Károly ny. alezredes (85), Pongyór Mihály ny. alezredes (81), Tamás József ny. alezredes (85), Zsemberi István ny. alezredes (82), Balogh János ny. alezredes (87), Lutár Sándor ny. mk. alezredes (66), Szabó Gábor ny. alezredes (75), Vörös Miklós György ny. alezredes (81), Halász Péter ny. alezredes (80), Villányi Gyula ny. alezredes (85), Zatureczky Sándor ny. alezredes (71), Balázs Ferenc ny. alezredes (82), Bernáth Sándor ny. alezredes (80), Fejes Sándor ny. alezredes (83), Geczó István ny. alezredes (82), Gulyás Miklós ny. alezredes (85), D. Pap Jenő ny. őrnagy (85), Kövér István ny. őrnagy (82), Rónaszéki József ny. őrnagy (83), Hajnal István ny. őrnagy (82), Novák András ny. őrnagy (58), Tollár Márton ny. őrnagy (82), Csökli István ny. őrnagy (90), Demeter István ny.

őrnagy (74), Fülöp Lajos ny. őrnagy (83), Illés Sándor ny. őrnagy (77), Kiss Pál ny. őrnagy (67), Köteles András ny. őrnagy (73), Papp Ferenc ny. őrnagy (87), Süveges János ny. őrnagy (73), Liszcai János ny. százados (77), Csonka István ny. százados (59), Szabó Sándorné ny. százados (55), Danka Ferenc ny. főhadnagy (98), Balogh József ny. főhadnagy (62), Adrassy György ny. törzssászlós (59), Gelencsér Jenő ny. törzssászlós (79), Nagy Frigyes ny. törzssászlós (64), Hancsarov Ferenc ny. törzssászlós (69), Serdült Sándor ny. törzssászlós (64), Stánicz Sándor ny. törzssászlós (82), Egyed István ny. zászlós (64), Jakab Géza ny. zászlós (83), Zalai László ny. zászlós (61), Németh István ny. főtörzsőrmester (76), Savanyú Istvánné ny. főtörzsőrmester (65), Gál Miklósné ny. főtörzsőrmester (64), Sejben Balázs ny. főtörzsőrmester (73), Vass László ny. főtörzsőrmester (58), Dornai Lajos ny. közalkalmazott (82), Gömöri István ny. közalkalmazott (88), Takács Ferencné ny. közalkalmazott (73), Bátaszéki Judit Zsuzsanna ny. közalkalmazott (74), Boda András ny. közalkalmazott (84), Csáji Zoltánné ny. közalkalmazott (79), Pátrik Istvánné ny. közalkalmazott (72), Bartha Ernőné ny. közalkalmazott (72), Kaposvári Gábor ny. közalkalmazott (67), Lázár János ny. közalkalmazott (63), Majoros Lászlóné ny. közalkalmazott (92).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

TISZTAVATÁS 2013

AUGUSZTUS 20., 9 ÓRA
HŐSÖK TERE